

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานตามโครงการวิจัยและรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ปรากฏผลตามหัวข้อที่นำเสนอ ดังนี้คือ 1) ผลการวิเคราะห์บริบทและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก 2) ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 3) รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาและผลการตรวจสอบรูปแบบของแต่ละโรงเรียน 4) การทดลองใช้รูปแบบ 5) ผลการทดลองใช้รูปแบบ และ 6) ผลการถอดบทเรียนจากการทดลองใช้รูปแบบ

ตอนที่ 1 บริบทและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

จากการศึกษาบริบทและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของโรงเรียนด้วยการศึกษาเอกสาร การเปิดเวทีสนทนากลุ่มกับผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง/ชุมชน ผู้นำชุมชน เป็นต้น และการรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามตามความต้องการพัฒนาและวิธีการพัฒนาตนเองของครูและผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้วิจัยสังเคราะห์ผลการศึกษาดังกล่าวซึ่งจะนำเสนอในหัวข้อประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชน และ 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูและผู้บริหาร ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชน

ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นพื้นที่วิจัย 5 โรงเรียน มีข้อมูลด้านบุคลากร นักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสภาพชุมชน นำเสนอได้ดังตารางที่ 4.1-4.4

ตารางที่ 4.1 จำนวนครูของแต่ละโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพและระดับการศึกษา
(ปีการศึกษา 2554)

โรงเรียน	จำนวนครู (รวมผู้บริหาร)					รวม
	สถานภาพ		ระดับการศึกษา			
	ข้าราชการ	อัตรา จ้าง	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	ป.โท	
1. โรงเรียนบ้านทุ่งชน	16	-	-	14	2	16
2. โรงเรียนบ้านอินทนิล	9	-	2	6	2	9
3. โรงเรียนบ้านน้ำขาว	4	1	-	4	1	5
4. โรงเรียนวัดสโมสร	10	-	-	9	1	10
5. โรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก	3	2	-	3	2	5

จากตารางที่ 4.1 พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ 5-16 คน บุคลากรเป็นข้าราชการและอัตราจ้าง มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ถึงระดับปริญญาโท โดยส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จากข้อมูลที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นพื้นที่วิจัยมีบุคลากรที่แตกต่างกันทั้งจำนวนครู สถานภาพ และระดับการศึกษา จึงอาจนำไปสู่สภาพและปัญหาการบริหารจัดการและคุณภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.2 จำนวนนักเรียนและชั้นที่เปิดสอนของโรงเรียนในพื้นที่วิจัย (ปีการศึกษา 2554)

โรงเรียน	ระดับ	ชั้นปีที่เปิดสอน						รวม
		1	2	3	4	5	6	
1. โรงเรียนบ้านทุ่งชน	อนุบาล	16	10					26
	ประถมศึกษา	33	21	19	17	18	27	135
	มัธยมศึกษา	23	27	23				73
2. โรงเรียนบ้านอินทนิล	อนุบาล	14	7					21
	ประถมศึกษา	16	18	16	12	17	23	102
3. โรงเรียนบ้านน้ำขาว	อนุบาล	11	8					19
	ประถมศึกษา	10	4	7	9	10	14	54
4. โรงเรียนวัดสโมสร	อนุบาล	12	19					31
	ประถมศึกษา	15	17	14	19	15	15	95
5.โรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก	อนุบาล	12	9					21
	ประถมศึกษา	8	7	6	9	12	7	49

จากตารางที่ 4.2 พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นพื้นที่วิจัยทั้ง 5 โรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่มตามระดับชั้นที่เปิดสอน กลุ่มแรกเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนรวมทุกระดับ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ต่ำกว่า 100 คน และมากกว่า 100 คน แต่ไม่เกิน 200 คน ส่วนกลุ่มที่สองเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น มี 1 โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวมทุกระดับมากกว่า 200 คน แต่ไม่เกิน 300 คน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กแต่ละโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนและระดับชั้นที่เปิดสอนแตกต่างกันและจำนวนนักเรียนรวมทุกระดับชั้นแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.3 ทักษะการคิดและผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2553

หน่วยงาน	ทักษะการคิด (ร้อยละของนักเรียน ทุกระดับชั้น)			ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานชั้น ป.6				
				ภาษาไทย	สังคมศึกษา	ภาษาต่างประเทศ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์
	ดี	พอใช้	ปรับปรุง					
คะแนนระดับประเทศ				31.22	47.07	20.99	34.85	41.56
คะแนนระดับจังหวัด				31.53	48.39	17.19	34.64	41.74
คะแนนระดับสำนักงานเขตพื้นที่				30.61	46.11	20.23	33.96	40.43
1. โรงเรียนบ้านทุ่งชน	54.64	31.82	14.14	28.63	41.93	8.96	29.33	38.70
2. โรงเรียนบ้านอินทนิล	69.61	19.61	10.78	44.94	45.59	28.82	48.94	53.82
3. โรงเรียนบ้านน้ำขาว	10	40	50	30.86	52.29	9.86	31.57	35.18
4. โรงเรียนวัดสโมสร	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
5. โรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความสามารถด้านทักษะการคิดของนักเรียนในโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน มีผล
ทักษะการคิด จำนวน 3 โรงเรียน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนบ้านทุ่งชนและโรงเรียนบ้านอินทนิลมีร้อยละ
ของนักเรียนที่มีทักษะการคิดอยู่ในระดับดีมากกว่าระดับพอใช้ถึงปรับปรุง และอีกกลุ่มหนึ่งคือ โรงเรียน
บ้านน้ำขาว นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการคิดอยู่ในระดับพอใช้ถึงปรับปรุง

ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โรงเรียนบ้านอินทนิลได้คะแนน
สูงกว่าคะแนนระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ทุกรายวิชา ยกเว้น วิชาสังคมศึกษา
โรงเรียนบ้านน้ำขาวได้คะแนนรายวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าคะแนนระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และ
ระดับประเทศ ส่วนรายวิชาอื่น ๆ ต่ำกว่าเกณฑ์ทุกระดับ โรงเรียนบ้านทุ่งชนได้คะแนนทุกรายวิชาต่ำกว่า
เกณฑ์ทุกระดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่าโรงเรียนบ้านทุ่งชนซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีคะแนนการ
ทดสอบระดับประเทศต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานแต่ นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนความสามารถด้านการคิดอยู่ใน
ระดับดี

ตารางที่ 4.4 ทักษะการคิดและผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ปีการศึกษา 2553

หน่วยงาน	ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานชั้น ม.3				
	ภาษาไทย	สังคมศึกษา	ภาษาต่างประเทศ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์
คะแนนระดับประเทศ	43.68	41.79	11.79	22.32	25.46
คะแนนระดับจังหวัด	43.09	41.57	14.67	23.45	28.99
คะแนนระดับสำนักงานเขตพื้นที่	42.89	40.85	15.80	24.22	29.29
โรงเรียนบ้านทุ่งชน	42.80	40.85	16.19	24.18	29.17

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานชั้น ม.3 ของโรงเรียนบ้านทุ่งชนต่ำกว่าเกณฑ์ระดับจังหวัดและระดับประเทศ คือ คือ วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา แต่คะแนนวิชาภาษาต่างประเทศสูงกว่าเกณฑ์ทุกระดับ ส่วนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้คะแนนสูงกว่าระดับจังหวัดและระดับประเทศแต่ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องยกระดับความสามารถในรายวิชาต่าง ๆ ดังกล่าวให้ได้เทียบเท่าหรือสูงกว่าเกณฑ์ทุกระดับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กของชุมชน

นอกจากนี้ผลการประเมินทักษะการคิดของนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับพอใช้ ส่วนมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่มีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมชุมชนรอบโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 5 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนกึ่งเมือง 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านอินทนิล โรงเรียนวัดสโมสร และโรงเรียนบ้านทุ่งชน ส่วนอีก 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านน้ำขาว และโรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก ตั้งอยู่ในพื้นที่สวนยางพาราและปาล์ม น้ำมัน มีประชากรไม่หนาแน่น โรงเรียนอยู่ห่างไกลจากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นหน่วยงาน/ องค์กรภายนอกระดับอำเภอหรือจังหวัด ทำให้มีข้อจำกัดในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีเขตพื้นที่บริการไม่เกิน 3 หมู่บ้าน ผู้ปกครองมีรายได้ไม่แน่นอน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งส่งลูกไปเรียนในเมืองเพราะมองว่าโรงเรียนในเมืองมีคุณภาพมากกว่าโรงเรียนในชุมชน ยกเว้นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำขาวและโรงเรียนบ้านทุ่งชันหมากส่วนหนึ่งมีอาชีพทำสวนยางพาราจะไม่มีเวลาไปส่งลูกหลานในตอนเช้าจึงให้ลูกเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน อีกทั้งชุมชนเห็นความสำคัญในการศึกษา รักและห่วงหาโรงเรียน ไม่ต้องการให้โรงเรียน

ถูกยุบ กรรมการสถานศึกษาเป็นผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการก่อตั้งและสร้างโรงเรียน มีความเชื่อมั่นและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี ต้องการให้โรงเรียนจัดการเรียนสอนได้มีคุณภาพอย่างโรงเรียนที่อยู่ในเมือง เช่น การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูและผู้บริหาร

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประเด็นและวิธีการพัฒนาสรุปได้ ดังนี้

2.1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครู

2.1.1 ประเด็นความต้องการพัฒนาของครู มีดังนี้

- 1) การสอนแบบโครงงาน โดยเฉพาะการสอนแบบโครงงานเพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียน
- 2) การวิจัยในชั้นเรียน/การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
- 3) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดของผู้เรียนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอน
- 4) การจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) พลศึกษา คอมพิวเตอร์ ภาษาไทย เช่น วิธีสอนอ่านทำนองเสนาะ และทักษะการเขียน นอกจากนี้ครูปทุมวัยต้องการอบรมวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยดนตรีและนาฏศิลป์
- 5) การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ เช่น หนังสือประกอบการเรียน
- 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมแลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรของผู้เรียน เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย
- 7) การจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมและค่ายการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
- 8) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
- 9) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 10) จิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น วิธีการเสริมแรงแบบต่าง ๆ

2.1.2 วิธีการพัฒนาตนเองของครู

- 1) การอบรม
- 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้วิทยากรที่เชี่ยวชาญและสร้างความศรัทธาให้ครูได้ และเป็นการอบรมที่ลงมือปฏิบัติจริง
- 3) การศึกษาดูงานแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ตามประเด็นที่ครูต้องการ
- 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายการเรียนรู้บุคคลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

5) เรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การศึกษาจากเอกสารและสื่อการศึกษา ตัวอย่างการสอนของครูต้นแบบ (master teacher) เป็นต้น

6) การฝึกปฏิบัติกับผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ครูและผู้บริหารในโรงเรียนไม่มีความรู้หรือทักษะที่ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

7) ให้พี่เลี้ยงเป็นที่ปรึกษาตลอดการดำเนินงานในลักษณะพาทำและมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง (coaching/ mentoring)

8) เรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้

9) การเข้าค่ายการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร

2.2.1 ประเด็นความต้องการพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้

- 1) การนิเทศติดตามที่ใช้เทคนิค/ นวัตกรรม และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม
- 2) การสอนแบบโครงการเพื่อพัฒนาการคิด
- 3) การพัฒนาครูให้มีความสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดและการจัด
- 4) กิจกรรมส่งเสริมการคิดของผู้เรียน
- 5) การพัฒนาครูให้ใช้ ICT ในการเรียนการสอน
- 6) นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้ประสบความสำเร็จ
- 7) การใช้ ICT ในการบริหาร
- 8) การจัดระบบประกันคุณภาพ
- 9) การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินสื่อ/นวัตกรรม และการประเมินงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

10) ทักษะการทำวิจัย เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยสถาบัน การวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติเพื่อการวิจัย และการวิจัยในชั้นเรียน

2.2.2 วิธีการพัฒนาตนเองตามความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

- 1) การศึกษาดูงานโดยเฉพาะกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารตามประเด็นที่ตนเองต้องการ แต่การศึกษาดูงานต้องให้ทีมงาน/ บุคลากรเข้าร่วมด้วย
- 2) การอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการปฏิบัติจริงและมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานหลังการอบรมอย่างต่อเนื่อง
- 3) การประชุมการสัมมนา
- 4) การเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การศึกษาจากคลังความรู้ ศึกษาตัวอย่างงานศึกษาจากเอกสาร/สื่อ เป็นต้น
- 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากการสำรวจวิธีการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสรุปได้ว่ามี 3 รูปแบบ ได้แก่

- 1) การอบรมโดยตรง (direct training) เช่น การฝึกปฏิบัติกับผู้เชี่ยวชาญ การอบรมเชิงปฏิบัติการตามความต้องการและความสนใจแต่เป็นการอบรมโดยวิทยากรที่เชี่ยวชาญและสร้างความศรัทธาให้ครูได้
- 2) การเรียนรู้ในโรงเรียน (learning in school) เป็นการพัฒนาตนเองโดยการศึกษาด้วยตนเองจากเอกสาร สื่อ ตัวอย่างงาน การศึกษาผลงานของครูต้นแบบ เป็นต้น แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูในโรงเรียน
- 3) การเรียนรู้นอกโรงเรียน (learning out of school) เช่น เรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเข้าค่ายการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายบุคคลระหว่างเพื่อนครูต่างโรงเรียน ครูต้นแบบ ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือการใช้เครือข่ายสังคม เช่น การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต Face book และ Blog เป็นต้น ส่วนความต้องการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาสรุปได้ว่าต้องการพัฒนาเป็นการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามบริบทของโรงเรียน เช่น การเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิด การสอนแบบโครงงาน การใช้ ICT ในการเรียนการสอน และการทำวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา

แบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่สำคัญได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) การฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) การพัฒนาครูและผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก และ 3) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

1. การฝึกอบรมครูแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

องค์ความรู้เกี่ยวกับการฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีหัวข้อสำคัญ ได้แก่ ความหมาย องค์ประกอบ และขั้นตอนการฝึกอบรมครู มีสาระสำคัญ คือ

การฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของครูตามสภาพปัญหาและความต้องการของครูที่เข้าร่วมกิจกรรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความสามารถของครูในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยครูที่ต้องการพัฒนาเป็นผู้จัดกิจกรรมการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง อาจเป็นช่วงเวลาพัก หลังเลิกเรียน หรือก่อนเรียนการสอน อาจใช้รูปแบบที่หลากหลายซึ่งต้องมีกระบวนการที่เป็นระบบได้แก่วงจร PDCA และใช้แนวคิดกัลยาณมิตรในการพัฒนาภายใต้การสนับสนุนส่งเสริมอำนวยความสะดวกและนิเทศติดตามของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ผ่านขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สำรวจความต้องการจำเป็น 2) ออกแบบการฝึกอบรม 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ฝึกปฏิบัติในห้องเรียน 5) นิเทศติดตามผล และ 6) สะท้อนความคิดเห็น สำหรับผู้ให้การอบรมอาจทำได้ทั้งบุคคลภายในโรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ หรือเป็น

ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการจากภายนอก เน้นการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนมากกว่าที่จะนำครูออกนอกโรงเรียน

2. การพัฒนาครูและผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก

การพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาครูในภาพรวมร่วมกับครูในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ยังไม่ตอบสนองสภาพปัญหาและความต้องการของครู การจัดอบรมมักจัดนอกโรงเรียนในเมือง 2-5 วัน ทำให้ครูต้องทิ้งห้องเรียน ฝากชั่วโมงสอน การอบรมมักใช้การบรรยายมากกว่าการปฏิบัติ ทำให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้การปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีการเป็นไปได้น้อยและช้ากว่าที่ควรจะเป็น ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กปรากฏชัดขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จากการศึกษาต่อของผู้บริหาร นโยบายปฏิรูปการศึกษา (ปฏิรูปการเรียนรู้) ความตระหนักในบทบาท หน้าที่ของตัวครูเอง ทำให้คุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในหลายพื้นที่เริ่มดีขึ้น เห็นได้จากหลายโรงเรียนมีคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สูงกว่าระดับพื้นที่ และระดับชาติ นอกจากนี้ยังมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กทั้งที่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา และงานวิจัยของหน่วยงานต้นสังกัด ที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กควรมีรูปแบบเฉพาะด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากร และทรัพยากร งานวิจัยดังกล่าวมีผลการวิจัยที่น่าสนใจสำหรับครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลการวิจัยของ อีระพร อายุวัฒน์ และนภดล เจนอักษร (2552) พบว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการทั้ง 7 ด้าน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับสมรรถนะด้านวิชาการของครู คือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลวรรณ รอดจ่าย (2552) ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กสูงสุด คือ สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และวาโร เท็งสวัสดิ์ (2552) พบว่า วิธีการพัฒนาครูมี 2 ลักษณะ คือ 1) วิธีการพัฒนารายบุคคล ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง และการฝึกปฏิบัติงาน 2) วิธีการพัฒนาเป็นกลุ่ม ได้แก่ การประชุม การอภิปรายกลุ่ม การอบรม การศึกษารายกรณี การศึกษาคูงาน การสาธิต และกิจกรรมนันทนาการ ทั้งนี้สำนักนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนวัตกรรมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก 4 อย่าง คือ การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม และการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

องค์ความรู้ที่เป็นส่วนสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ จากการศึกษาสรุปได้ว่า “รูปแบบ (model)” เป็นเครื่องมือทางความคิดที่ใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ หรือ ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย ซึ่งสร้างขึ้นจากความคิด ประสบการณ์ หรือทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ

ลักษณะที่สำคัญของรูปแบบคือ จะต้องนำไปสู่การทำนายผล (prediction) ที่สามารถพิสูจน์ได้ โครงสร้างของรูปแบบจะต้องมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้และสามารถสร้างความคิดรวบยอด (concept) ได้ (ทิตานา แชนมณี, 2545: 218-221) ดังนั้นรูปแบบจึงควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อ ที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการประเมินนั้นๆ

2) มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการประเมินหลักการที่ยึดถือ

3) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ

4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีดำเนินการอันจะช่วยให้กระบวนการนั้นๆเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้นจากการศึกษาสังเคราะห์องค์ความรู้ดังกล่าวทั้ง 3 ส่วน นักวิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในโครงการ สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้และแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

ตอนที่ 3 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานของแต่ละโรงเรียนและผลการตรวจสอบรูปแบบ

โรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 5 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้พัฒนารูปแบบเพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการจำเป็นของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้มีจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนและแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบร่วมกัน รูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นของแต่ละโรงเรียน ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานของแต่ละโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	ชื่อรูปแบบ	จุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียน	แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ
1. บ้านทุ่งชน	เรียนรู้จากประสบการณ์สู่การปฏิบัติ	ทักษะการคิด/	-ใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. บ้านอินทนิล	อินทนิลรวมใจใช้โครงงานสานต่อการคิด	คุณลักษณะอันพึงประสงค์	-การมีส่วนร่วม -การลงมือปฏิบัติจริง
3. บ้านน้ำขาว	ร่วมคิดร่วมทำนำผู้เรียนสู่การคิดสัมฤทธิ์ด้วยโครงงาน		-เน้นผลลัพธ์ที่ผู้เรียน -ช่วยเหลือเกื้อกูล
4. วัดสโมสร	แลกเปลี่ยนความรู้คู่การปฏิบัติ: บูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้		-กัลยาณมิตรนิเทศ -PDCA
5. บ้านทุ่งชันหมาก	ภาคีเครือข่ายประสานใจ		

จากรูปแบบที่โรงเรียนแต่ละโรงได้พัฒนาขึ้น 5 รูปแบบดังกล่าว มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ที่มา/แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ยุทธศาสตร์ของรูปแบบ 4) ขั้นตอน/กิจกรรมของรูปแบบ และ 5) การนำรูปแบบไปใช้ คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการพัฒนารูปแบบของแต่ละโรงเรียน ดังนี้

3.1 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและผลการตรวจสอบรูปแบบของโรงเรียนบ้านทุ่งชน

3.1.1 องค์ประกอบของรูปแบบ

1) ชื่อรูปแบบ “เรียนรู้จากประสบการณ์สู่การปฏิบัติ”

2) แนวคิดการพัฒนาครู

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารของโรงเรียนของโรงเรียนบ้านทุ่งชน พัฒนาขึ้นจากแนวคิด 4 ข้อ ดังนี้

1.1) แนวคิดครูเป็นผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้และประสบการณ์พร้อมที่จะถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น ในการพัฒนาครูจึงควรเปิดโอกาสให้ครูได้นำความรู้และประสบการณ์มานำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกันมากกว่าการให้นั่งฟังคำบรรยายจากผู้เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้จากการสอบถามครูยังมีความเห็นว่าวิธีการพัฒนาที่สนใจคือการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ลงมือทำเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นจนสามารถนำไปปฏิบัติด้วยตนเองได้ แนวคิดนี้ปรากฏในยุทธศาสตร์เรียนรู้จากประสบการณ์สู่การปฏิบัติ ในขั้นตอนการนำสู่การปฏิบัติ และยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในขั้นตอนการนำสู่การปฏิบัติด้วยเช่นกัน

1.2) แนวคิดการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาครูภายในโรงเรียนตามสภาพปัญหาและความต้องการของครู ครูจะรวมกลุ่มกันจัดการอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่เป็นปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้หรืออื่น ๆ จากครูผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียนหรือภายนอกโรงเรียนตามวันเวลาที่สะดวกอย่างต่อเนื่องสำหรับนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงสู่การปฏิบัติ การแก้ปัญหาในห้องเรียนของตนเอง มีการนำวงจร PDCA และกัลยาณมิตรนิเทศมาใช้ในการพัฒนาภายใต้การสนับสนุนช่วยเหลือของผู้บริหาร แนวคิดนี้ปรากฏในยุทธศาสตร์สร้างเพื่อนคู่คิดมิตรร่วมทาง การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และกัลยาณมิตรนิเทศตามขั้นตอนการดำเนินงาน 1.3) แนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวม (whole school approach) เป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนในทุกด้าน ทุกองค์ประกอบด้วยความร่วมมือร่วมใจกันทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนโดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนานี้จะนำเข้าสู่ระบบงานปกติเพื่อให้สามารถพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ครบทุกด้าน ทุกส่วนงาน ผ่านกระบวนการสำรวจสภาพและปัญหาของโรงเรียน การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด การเกิดความตระหนักในการพัฒนา การวางแผน การลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน การนิเทศติดตามเพื่อประเมินผลและปรับปรุงงานตามวงจร PDCA แนวคิดนี้ปรากฏในทั้งสี่ยุทธศาสตร์และทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

3) ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบ

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์สู่การปฏิบัติมี 4 ขั้นตอน คือ เปิดใจ วางแผนการเรียนรู้ นำสู่ปฏิบัติ และ ปรับปรุงพัฒนา

3.1) ขั้นเปิดใจ เป็นการเริ่มต้นสร้างความตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นในการแก้ปัญหา สร้างเพื่อนคู่คิดมิตรร่วมทางที่พร้อมจะก้าวเดินในเส้นทางการพัฒนาตนเองร่วมกัน เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้เกิดความรู้สึกร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง แลกงานมากขึ้น รวมทั้งการร่วมกันระบุประเด็นปัญหาสู่การพัฒนา

3.2) ขั้นวางแผนเรียนรู้ เป็นขั้นตอนของการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ตามสภาพปัญหา กำหนดวิธีการ กิจกรรมพัฒนา ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบ ซึ่งจะเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

3.3) ขั้นนำสู่การปฏิบัติ เป็นขั้นการนำแผนเรียนรู้หรือพัฒนาสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม พร้อมการนิเทศติดตามอย่างใกล้ชิดตามมิตร

3.4) ขั้นปรับปรุงพัฒนา เป็นขั้นการนำสิ่งที่ได้จากการนิเทศติดตามมาปรับปรุงแผนการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

4) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์สู่การปฏิบัติกำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

4.1) ครู ครูมีบทบาทในการร่วมพัฒนาตนเองโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ร่วมสะท้อนความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.2) ผู้บริหาร ผู้บริหารมีบทบาทในการเรียนรู้และร่วมพัฒนาตนเอง วางแผนพัฒนาครู ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้ครู นิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

4.3) ผู้เรียน ผู้เรียนมีบทบาทในระยะเวลาที่ครูนำสิ่งที่ครูได้เรียนรู้จากพัฒนาไปใช้ในห้องเรียน โดยเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียน ทำกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ที่ครูเตรียมไว้ให้

4.4) ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น กลุ่มนี้มีบทบาทในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนทรัพยากรให้กับผู้เรียน ครูและโรงเรียน

4.5) กรรมการสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา และ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน

4.6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทในการร่วมพัฒนาครูและผู้บริหาร สนับสนุนการดำเนินงาน นิเทศติดตาม รวบรวมข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงาน

4.7) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีบทบาทในการร่วมพัฒนาครูและผู้บริหาร ให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านวิชาการและทรัพยากรการเรียนรู้ นิเทศติดตาม รวบรวมข้อมูลและสรุปรายงานผลการดำเนินงาน

3.1.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบของโรงเรียนบ้านทุ่งชน

ด้านความสอดคล้องของรูปแบบ

ผลการตรวจสอบรูปแบบด้านความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของรูปแบบ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของรูปแบบโรงเรียนบ้านทุ่งชน

ข้อ	ประเด็นตรวจสอบ	ดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
1	ความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอก		
1.1	นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอน	1.00	มีความสอดคล้อง
1.2	สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก	1.00	มีความสอดคล้อง
1.3	ความต้องการของครู/ผู้บริหาร/ชุมชน	1.00	มีความสอดคล้อง
1.4	ทฤษฎี การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	1.00	มีความสอดคล้อง
1.5	แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.00	มีความสอดคล้อง
2	ความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายใน		
2.1	วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบ	0.80	มีความสอดคล้อง
2.2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
2.3	ยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
2.4	ขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
2.5	แนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของรูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง

จากตารางที่ 4.6 พบว่ามีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอนสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กความต้องการของครู/ผู้บริหาร/ชุมชน ทฤษฎี การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 1.00 และมีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายใน

ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบ มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ ยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และแนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของรูปแบบ มีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 1.00 ตามลำดับ

ด้านคุณภาพของรูปแบบ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในด้านความชัดเจน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความคิดริเริ่ม และความยืดหยุ่น ปรากฏผลดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ยคุณภาพของรูปแบบจำแนกเป็นรายด้านตามประเด็นตรวจสอบ
โรงเรียนบ้านทุ่งชน

	ประเด็นตรวจสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1	ความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ			
	1.1 ที่มาของรูปแบบ	4.40	0.80	มาก
	1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.80	0.40	มากที่สุด
	1.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.80	0.40	มากที่สุด
	1.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.40	0.49	มาก
	1.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.80	0.40	มากที่สุด
	รวม	4.64	0.50	มากที่สุด
2	ความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบ			
	2.1 ที่มาของรูปแบบ	4.40	0.49	มาก
	2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.80	0.40	มากที่สุด
	2.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	2.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.60	0.49	
	รวม	4.68	0.37	มากที่สุด
3	ความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับ กลุ่มเป้าหมาย	4.20	0.40	มาก
4	ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้	4.40	0.49	มาก
5	ความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบ	4.40	0.49	มาก
6	ความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้	4.60	0.49	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.49	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าคุณภาพของรูปแบบโดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ ความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบและความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบมีคุณภาพในระดับมาก

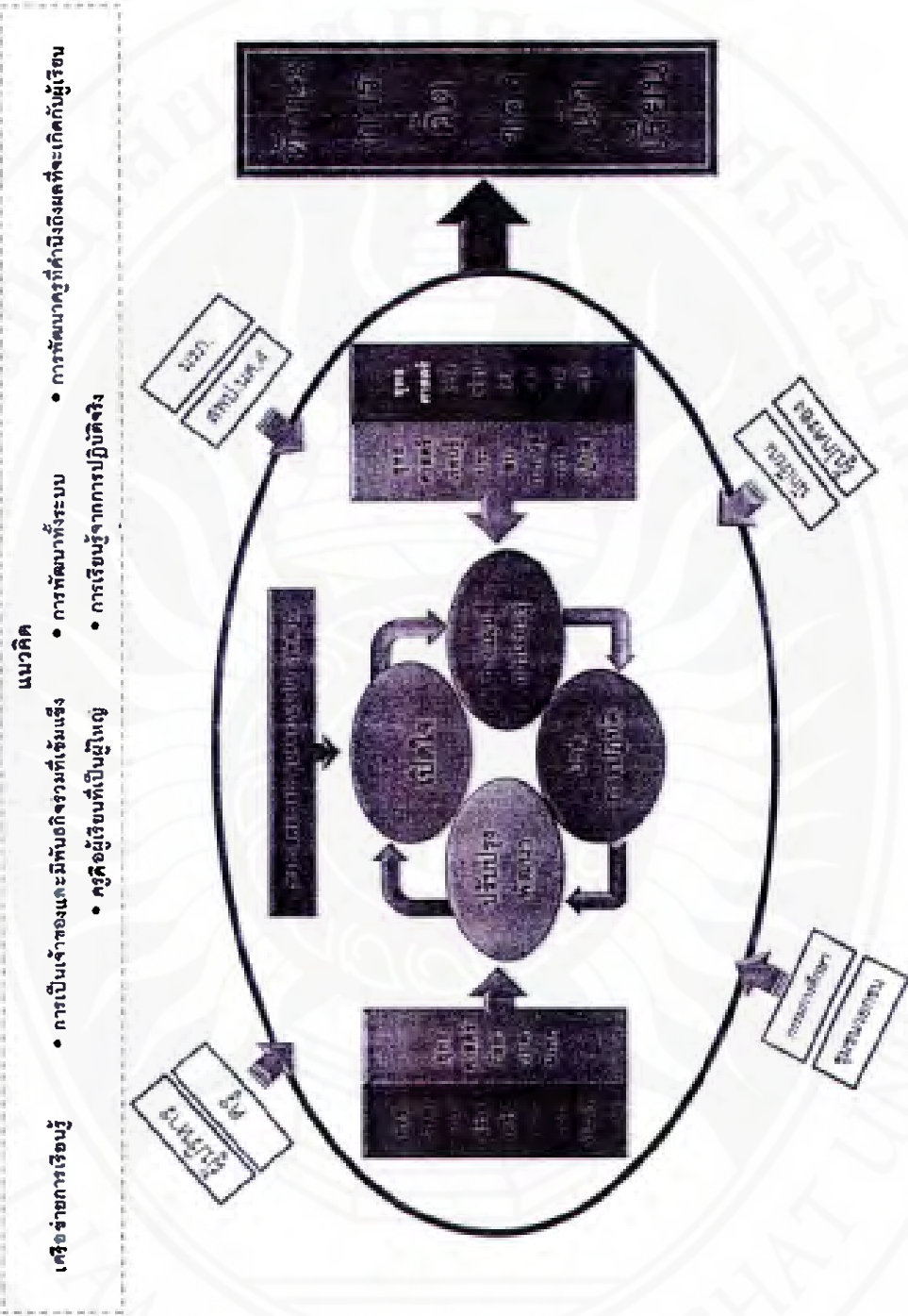
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารของโรงเรียนบ้านทุ่งชน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรูปแบบ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นความคิดเห็นและสังเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ 2 ด้าน ดังนี้

1) ด้านที่มาของการพัฒนารูปแบบ พบว่า 1) การพัฒนารูปแบบของโรงเรียนควรคำนึงถึงโอกาสและบริบทของชุมชนในการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร การระดมทรัพยากรธรรมชาติ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน 2) ควรนำเสนอที่มาของรูปแบบในเชิงแผนผังความคิดด้วย เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น 3) ควรระบุเหตุผลความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบให้ชัดเจนเฉพาะด้าน และ 4) ประเด็นวิเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบยังไม่ครอบคลุมสภาพจริงของบริบทโรงเรียน

2) กิจกรรมและแนวการนำรูปแบบไปใช้ พบว่า 1) ควรเขียนให้ละเอียด ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติได้ง่าย 2) คู่มือควรมีคำชี้แจง ที่มา และวิธีการนำรูปแบบไปใช้ที่ชัดเจน 3) ควรมีตัวชี้วัดของกิจกรรมพัฒนาครูเพื่อความชัดเจนในการวัดผลและบรรลุ และ 4) ควรปรับหัวข้อ ประเด็น และการใช้ภาษาให้สื่อความหมายชัดเจน และกระชับ

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบเรียนรู้จากประสบการณ์สู่การปฏิบัติของโรงเรียนบ้านทุ่งชนแสดงดังภาพที่ 4.1

รูปแบบการพัฒนาภาคครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ภาพที่ 4.1 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบเรียนรู้จากประสบการณ์สู่การปฏิบัติของโรงเรียนบ้านทุ่งชน

3.2 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและผลการตรวจสอบรูปแบบของโรงเรียนบ้านอินทนิล

3.2.1 องค์ประกอบของรูปแบบ

1) ชื่อรูปแบบ “อินทนิลรวมใจ ใช้โครงงานสานต่อการคิด”

2) แนวคิดการพัฒนาในรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบ อินทนิลรวมใจ ร่วมด้วยช่วยกัน ของโรงเรียนบ้านอินทนิล พัฒนาขึ้นจากแนวคิดอย่างน้อย 3 แนวคิด คือ การพัฒนาแบบองค์รวม การพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และเครือข่ายการเรียนรู้

2.1) แนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวม (whole school approach) เป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาทุกองค์ประกอบของโรงเรียนไปพร้อมกันเพื่อให้เกิดผลหรือการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้อย่างชัดเจน สิ่งสำคัญคือต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจเป็นบุคคลฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในโรงเรียนก็ได้ การเริ่มต้น คือสร้างความตระหนัก ชีให้เห็นถึงผลดี ประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งตัวครูและนักเรียน เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงทุกระดับและส่วนงาน เน้นการร่วมมือร่วมใจกันทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนโดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลังการสร้างความสำเร็จ ขั้นตอนหรือกิจกรรมต่อมาคือการวางแผนทั้งโรงเรียนในทุกด้านทั้งด้านวิชาการ บุคลากร ทรัพยากร ลักษณะสำคัญคือการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบงานให้ครอบคลุมทุกส่วนงาน ทุกองค์ประกอบของโรงเรียนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การลงมือปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุงงานตามวงจร PDCA ซึ่งแนวคิดนี้จะปรากฏในยุทธศาสตร์ร่วมกันคิดร่วมกันทำ และขั้นตอนการพัฒนารูปแบบในขั้นเตรียมการ การสร้างความรู้และความตระหนัก การปฏิบัติ และขั้นสรุปและประเมินผล

2.2) แนวคิดการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาในโรงเรียนของกลุ่มครูผู้สนใจ เริ่มต้นจากการระบุสภาพปัญหาและความต้องการของครูก่อนกำหนดจุดพัฒนาที่ชัดเจน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความสามารถของครูในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาครูให้สามารถนำแนวคิด ความรู้ สู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน ร่วมคิด ร่วมทำ และปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอต่อเบื้องผู้ให้การอบรมคือครูที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความเชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ได้ดี กิจกรรมที่จัดอาจมีหลากหลายรูปแบบโดยใช้วงจร PDCA และกัลยาณมิตรนิเทศ กิจกรรมพัฒนานี้จะต้องมีการสนับสนุน อำนวยความสะดวกจากผู้บริหาร แนวคิดนี้ปรากฏเป็นยุทธศาสตร์ กำหนดพัฒนาของโรงเรียนตามกลยุทธ์ปรับเปลี่ยนวิธีการ หรือขั้นสร้างความรู้ความตระหนัก นอกจากนี้ยังปรากฏในยุทธศาสตร์กัลยาณมิตรนิเทศโดยใช้กลยุทธ์มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มศักยภาพเป็นตัวขับเคลื่อนในขั้นสรุปและประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมนิเทศติดตาม ปรับปรุงพัฒนา และสรุปรายงานผล

2.3) แนวคิดเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาตนเองจากการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ในเรื่องที่สนใจร่วมกัน การเรียนรู้จากกลุ่มทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งการพบหน้าหรือการติดต่อสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น facebook

e-mail เป็นต้น การเรียนรู้จากเครือข่ายช่วยให้ครูมองเห็นแนวทางการปรับเปลี่ยนแนวคิด แนวปฏิบัติสู่ห้องเรียน มีความรู้สึกปลอดภัย มั่นใจเพราะมีผู้นำทาง ให้คำรับรอง แนะนำในการนำความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ไปใช้ แนวคิดนี้ปรากฏในยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ตามกลยุทธ์ร่วมใจประสานการเรียนรู้ หรือขั้นปฏิบัติโดยใช้กิจกรรมศึกษาดูงาน ประชุมปฏิบัติการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบ

ขั้นตอนของรูปแบบ อินทนิลรวมใจใช้โครงงานสานต่อการคิด มี 4 ขั้นตอน คือ

- 3.1) ขั้นเตรียมการ เป็นการประชุมชี้แจงและจัดทำแผนดำเนินงาน
- 3.2) ขั้นสร้างความรู้และความตระหนัก เป็นการสร้างความตระหนัก ระดมพลังสมองเพื่อร่วมกันกำหนดจุดและวิธีการพัฒนา
- 3.3) ขั้นการปฏิบัติ เป็นการนำผลและแผนที่ได้จากข้อ 1 และ 2 ลงสู่การปฏิบัติ
- 3.4) ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นขั้นการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติ ปรับปรุงพัฒนาและสรุปรายงานผล

ในการดำเนินงานทั้ง 4 ขั้นตอนนี้จะใช้วงจร PDCA ทุกขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายของแต่ละขั้นตอนให้มากที่สุด

4) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

ในการนำรูปแบบอินทนิลรวมใจใช้โครงงาน สานต่อการคิดไปใช้นั้น ผู้พัฒนาได้กำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม ดังนี้

- 4.1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีบทบาทในการพัฒนาครูและผู้บริหาร รวมทั้งการนิเทศติดตาม
- 4.2) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีบทบาทในการร่วมพัฒนาครูและผู้บริหารนิเทศติดตาม และให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนา
- 4.3) กรรมการสถานศึกษา มีบทบาทในการร่วมให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานพัฒนา และสนับสนุนทรัพยากร
- 4.4) ชุมชนและผู้ปกครองมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานทั้งด้านทรัพยากรและดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

3.2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบของโรงเรียนบ้านอินทนิล

ด้านความสอดคล้องของรูปแบบ

ผลการตรวจสอบรูปแบบด้านความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและความสอดคล้องภายในปรากฏผลดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของรูปแบบ
โรงเรียนบ้านอินทนิล

ข้อ	ประเด็นตรวจสอบ	ดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
1	ความสอดคล้องภายนอกของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับ		
	1.1 นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอน	1.00	มีความสอดคล้อง
	1.2 สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก	1.00	มีความสอดคล้อง
	1.3 ความต้องการของครู/ผู้บริหารชุมชน	1.00	มีความสอดคล้อง
	1.4 ทฤษฎี การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	0.80	มีความสอดคล้อง
	1.5 แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.00	มีความสอดคล้อง
2	ความสอดคล้องภายใน		
	2.1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายในการ พัฒนารูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
	2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
	2.3 ยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ รูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
	2.4 ขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	0.80	มีความสอดคล้อง
	2.5 แนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอน ของรูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง

จากตารางที่ 4.8 พบว่ามีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอนสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กความต้องการของครู/ผู้บริหาร/ชุมชน และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 1.00 ส่วนด้านทฤษฎีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 และมีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายใน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ ยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และแนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของรูปแบบมีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 1.00 ส่วนขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80

ด้านคุณภาพของรูปแบบ

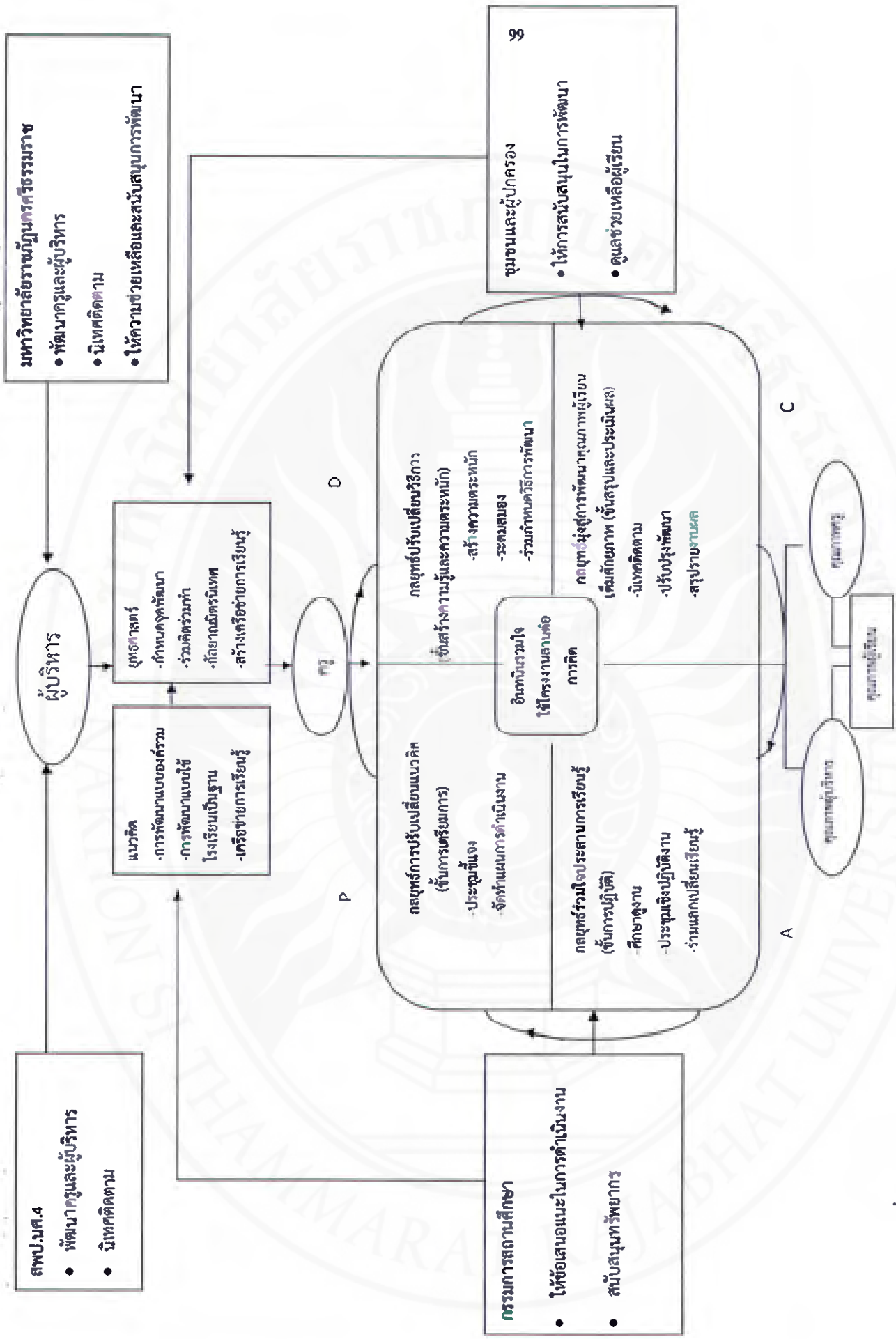
ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้านความชัดเจน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความคิดริเริ่ม และความยืดหยุ่น ปรากฏผลดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 คะแนนเฉลี่ยคุณภาพของรูปแบบจำแนกเป็นรายด้านตามประเด็นตรวจสอบ
โรงเรียนบ้านอินทนิล

ที่	ประเด็นตรวจสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1	ความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ			
	1.1 ที่มาของรูปแบบ	4.40	0.49	มาก
	1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.80	0.40	มากที่สุด
	1.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	1.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.40	0.80	มาก
	1.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.40	0.80	มาก
	รวม	4.52	0.60	มากที่สุด
2	ความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบ			
	2.1 ที่มาของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.80	0.40	มากที่สุด
	2.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.40	0.80	มาก
	2.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.20	0.75	มาก
	2.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.00	0.63	มาก
	รวม	4.40	0.61	มาก
3	ความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรม กับกลุ่มเป้าหมาย	4.80	0.40	มากที่สุด
4	ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้	4.20	0.75	มาก
5	ความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบ	4.00	0.63	มาก
6	ความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้	4.60	0.49	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.44	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่าคุณภาพของรูปแบบโดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ ความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย และความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบมีคุณภาพในระดับมาก

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบอินทนิลรวมใจใช้
โครงการสานต่อการคิดของโรงเรียนบ้านอินทนิล นำเสนอได้ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารและผู้ใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบอินทิเกรตของโรงเรียนบ้านอินทนิรม

3.3 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและผลการตรวจสอบรูปแบบ ของ โรงเรียนบ้านน้ำขาว

3.3.1 องค์ประกอบของรูปแบบ

1) ชื่อรูปแบบ “ร่วมคิดร่วมทำ นำผู้เรียนสู่การคิด สัมฤทธิ์ด้วยโครงการ”

2) แนวคิดการพัฒนาครูรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบ ร่วมคิดร่วมทำ นำผู้เรียนสู่การคิด สัมฤทธิ์ด้วยโครงการ ของโรงเรียนบ้านน้ำขาว มีที่มาจากแนวคิดหลัก 3 อย่าง คือ แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน การเรียนรู้จากการลงมือทำ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

2.1) แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (whole school approach) เป็นแนวคิดการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ ทุกส่วนงาน ของโรงเรียนไปพร้อมกัน เป็นความร่วมมือร่วมใจกันของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นในการปรับปรุงพัฒนางานของตนเองโดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาทั้งโรงเรียนเป็นการนำเรื่องที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเข้าสู่ระบบงานปกติให้ครอบคลุมทุกส่วนงานทุกองค์ประกอบของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน นั่นคือทุกคนต้องพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ อย่างเต็มที่ในการพัฒนา ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ติดตามนิเทศอย่างกัลยาณมิตรนิเทศ ซึ่งการนิเทศติดตามอาจมีครูในโรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องจากภายนอกมาร่วมนิเทศได้ แนวคิดนี้ปรากฏในยุทธศาสตร์การกำหนดจุดเน้นในการพัฒนา การร่วมคิดร่วมทำ และยุทธศาสตร์กัลยาณมิตรนิเทศ

2.2) แนวคิดการเรียนรู้จากการลงมือทำ (learning by doing) เป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาครูโดยให้เรียนรู้จากการลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งยอมรับกันว่าสามารถทำให้ครูเรียนรู้ได้ดีกว่าวิธีอื่น ดังคำกล่าวที่ว่า สิบรู้ไม่เท่าลงมือทำ แนวคิดนี้จะช่วยลดปัญหาการพัฒนาครูตามแนวที่ผ่านมาที่ให้ครูฟังคำบรรยายเพียงอย่างเดียวซึ่งเมื่อครูกลับไปถึงโรงเรียนไม่สามารถนำสู่การปฏิบัติได้ แนวคิดนี้ปรากฏในยุทธศาสตร์เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่ใช้ในการพัฒนาครูให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นนักเรียนก่อนแล้วนำประสบการณ์นั้นมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2.3) แนวคิดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แนวคิดนี้เน้นการเรียนรู้จากบุคคลในชุมชนทั้งในและนอกโรงเรียนที่สนใจในสิ่งเดียวกัน อาจเป็นการพบปะ พูดคุยทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ หรืออาจใช้สื่อหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ที่นิยมกันในปัจจุบัน การเรียนรู้จากเครือข่ายทั้งสองฝ่ายอาจเรียนรู้จากกันและกัน ช่วยให้รู้สึกผ่อนคลาย มั่นใจและมีกำลังใจพัฒนาตนเองมากขึ้น แนวคิดนี้ปรากฏในยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

3) ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ นำผู้เรียนสู่การคิด สัมฤทธิ์ด้วยโครงการ มีขั้นตอนและกิจกรรมดังนี้

3.1) ขั้นเตรียมความพร้อม ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยคือ

(1) การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักร่วมกัน เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาและประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาางาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในงานที่ทำ แนวคิดที่ใช้ เป้าหมายที่ต้องการ โดยใช้การประชุมชี้แจง การระดมความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา โดยการศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์ผลการบริหารจัดการศึกษา สํารวจสภาพปัญหาที่สำคัญและเป็นความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา โดยใช้วิธีการประชุม ระดมความคิดเห็น

(3) การจัดทำแผนการพัฒนา เป็นการวางแผนในการพัฒนา โดยร่วมกำหนดวิธีการต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองของครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน

3.2) ชั้นน้อมรับปฏิบัติ เป็นขั้นการนำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้กำหนดร่วมกันไว้มาสู่การปฏิบัติโดยมีการกำหนดลำดับของการจัดกิจกรรมพัฒนาครูและผู้บริหารดังนี้

(1) จัดโครงการประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน

(2) การศึกษาดูงาน เป็นกิจกรรมให้ครูและผู้บริหารมีโอกาสได้เห็นตัวอย่างแนวทางในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ หรือการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเพื่อเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จแล้วในโรงเรียนขนาดเล็ก สำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและงาน

(3) การทำงานเป็นทีม เนื่องจากมีครูจำนวนจำกัด จึงจัดกิจกรรมให้ครูได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นระบบทีม มีการช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างแรงจูงใจก่อให้เกิดพลังในการพัฒนา เช่น การออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดเตรียมสื่อ การวัดผลและประเมินผลร่วมกัน และการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นต้น

(4) การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เป็นการนำผลการพัฒนาตนเองสู่การปฏิบัติ หรือการพัฒนาผู้เรียน ครูจะเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติว่าสิ่งที่ออกแบบหรือวางแผนไว้ล่วงหน้าสามารถลงสู่การปฏิบัติได้อย่างไร มากน้อยเพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง

(5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน ด้วยวิธีกัลยาณมิตรนิเทศ เป็นการนำผลการจัดการเรียนรู้อาสะท้อนความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะเป็นความรู้เพิ่มเติม ช่วยพัฒนาครู และผู้บริหารได้เช่นเดียวกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้ทำได้ทั้งในระดับบุคคล กลุ่มสาระ ระดับโรงเรียนและโครงการ

(6) การศึกษาด้วยตนเองจากคู่มือ เอกสาร หนังสือ สื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

(7) ใช้กระบวนการวิจัยควบคู่กับกิจกรรมการเรียนการสอน

(8) การกำกับ ติดตาม การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรอย่างต่อเนื่องและนำผลการนิเทศไปใช้พัฒนาตนเอง

3.3) ชั้นรู้ชัดเพราะตรวจสอบ ติดตาม ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย คือ

(1) ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาตนเองของครูและผู้บริหารว่ามีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดมากน้อยเพียงใด กิจกรรมพัฒนาใดได้ผลหรือไม่ได้ผลอย่างไร

(2) ปรับปรุงพัฒนาแผนและกิจกรรมในการพัฒนาครูและผู้บริหารให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

(3) สรุปและรายงานผลการพัฒนาครูและผู้บริหารว่าได้ตามที่กำหนดวัตถุประสงค์หรือไม่ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด

3.4) ชั้นพยายามพัฒนาให้ยั่งยืน

(1) ครูและผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

(2) ขยายผลสู่เครือข่าย

4) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารแบบร่วมคิดร่วมทำ นำผู้เรียนสู่การคิด สัมฤทธิ์ด้วยโครงงาน ของโรงเรียนบ้านน้ำขาว กำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

4.1) ครู มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาตนเอง การนำสิ่งที่ได้พัฒนาไปปฏิบัติในห้องเรียน ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

4.2) ผู้บริหาร มีบทบาทในการเรียนรู้ วางแผนและดำเนินการพัฒนาตนเอง และครูในโรงเรียน สนับสนุนช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก นิเทศติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

4.3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทในการร่วมพัฒนาครูและผู้บริหารให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน นิเทศติดตาม และสรุปผลการดำเนินงาน

4.4) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีบทบาทในการร่วมพัฒนาครูและผู้บริหาร นิเทศติดตาม ให้การสนับสนุนทรัพยากร รวบรวมและสนับสนุนผลการดำเนินงาน

4.5) ชุมชนและผู้ปกครอง มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ให้การสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน

3.3.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบของโรงเรียนบ้านน้ำขาว

ด้านความสอดคล้องของรูปแบบ

ผลการตรวจสอบรูปแบบด้านความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและความสอดคล้องภายในปรากฏผลดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของรูปแบบ
โรงเรียนบ้านน้ำขาว

ข้อ	ประเด็นตรวจสอบ	ดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
1	ความสอดคล้องภายนอกของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับ		
	1.1 นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอน	1.00	มีความสอดคล้อง
	1.2 สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก	0.80	มีความสอดคล้อง
	1.3 ความต้องการของครู/ผู้บริหารชุมชน	1.00	มีความสอดคล้อง
	1.4 ทฤษฎี การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	0.80	มีความสอดคล้อง
	1.5 แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.80	มีความสอดคล้อง
2	ความสอดคล้องภายใน		
	2.1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนา รูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
	2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ	0.80	มีความสอดคล้อง
	2.3 ยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	0.60	มีความสอดคล้อง
	2.4 ขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
	2.5 แนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของ รูปแบบ	0.60	มีความสอดคล้อง

จากตารางที่ 4.10 พบว่ามีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอนและความต้องการของครู/ผู้บริหาร/ชุมชน โดยมีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 1.00 ส่วนสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านทฤษฎีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 และมีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายใน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบและขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 ส่วนด้านยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และแนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของรูปแบบ มีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 0.60 ตามลำดับ

ด้านคุณภาพของรูปแบบ

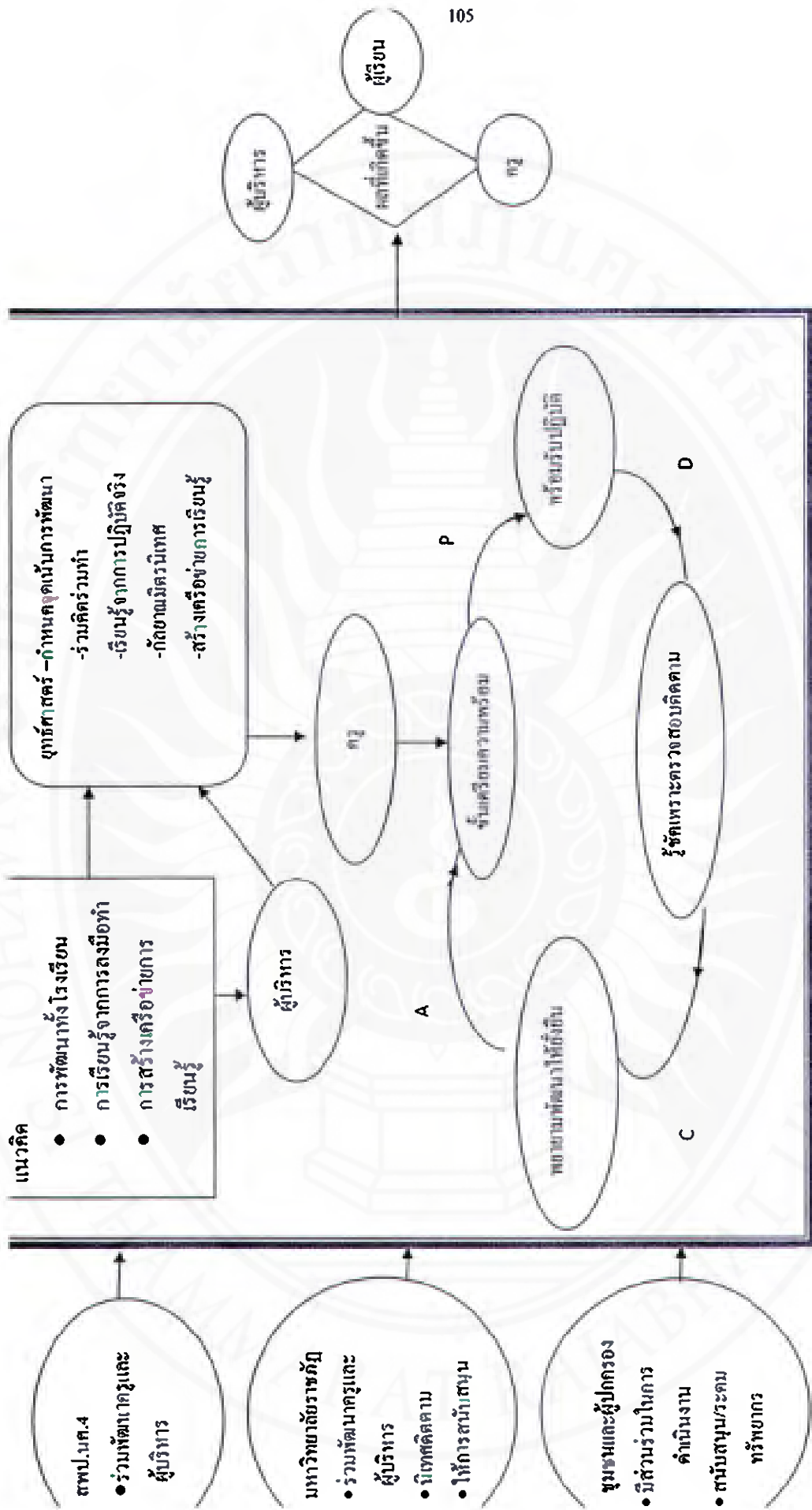
ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้านความชัดเจน ความถูกต้อง ความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ ความคิดริเริ่ม และความยืดหยุ่น ปรากฏผลดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 คะแนนเฉลี่ยคุณภาพของรูปแบบจำแนกเป็นรายด้านตามประเด็นตรวจสอบ
โรงเรียนบ้านน้ำขาว

ประเด็นตรวจสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1 ความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ			
1.1 ที่มาของรูปแบบ	4.20	0.75	มาก
1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.80	0.40	มากที่สุด
1.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
1.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.00	0.63	มาก
1.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.40	0.49	มาก
รวม	4.40	0.45	มาก
2 ความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบ			
2.1 ที่มาของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
2.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
2.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.00	0.63	มาก
2.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.20	0.40	มาก
รวม	4.40	0.50	มาก
3 ความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับ กลุ่มเป้าหมาย	4.60	0.49	มากที่สุด
4 ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้	4.20	0.75	มาก
5 ความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบ	4.00	0.63	มาก
6 ความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้	4.60	0.49	มากที่สุด
ภาพรวม	4.39	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่าคุณภาพของรูปแบบโดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย และความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ ความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบ ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบมีคุณภาพในระดับมาก

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบร่วมคิดร่วมทำ นำผู้เรียนสู่การคิด สัมฤทธิ์ด้วยโครงการ ของโรงเรียนบ้านน้ำขาว นำเสนอได้ดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบร่วมคิดร่วมทำ นำผู้เรียนสู่การคิด สัมฤทธิ์ด้วยโครงการของโรงเรียนบ้านน้ำขาว

3.4 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและผลการตรวจสอบรูปแบบของโรงเรียนวัดสโมสร

3.41 องค์ประกอบของรูปแบบ

- 1) ชื่อรูปแบบ “แลกเปลี่ยนความรู้คู่ปฏิบัติ: บูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้
- 2) แนวคิดการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบแลกเปลี่ยนความรู้คู่การปฏิบัติ: การบูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนวัดสโมสรมีที่มาจากแนวคิดหลัก 4 อย่าง คือ แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดการความรู้ การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้

2.1) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาในโรงเรียนของกลุ่มครูผู้สนใจ เริ่มต้นจากการระบุสภาพปัญหาและความต้องการของครูก่อนกำหนดจุดพัฒนาที่ชัดเจน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความสามารถของครูในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาครูให้สามารถนำแนวคิด ความรู้ สู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน ร่วมคิด ร่วมทำ และปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ผู้ให้การอบรมคือครูที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความเชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ได้ดี กิจกรรมที่จัดอาจมีหลากหลายรูปแบบโดยใช้วงจร PDCA และกัลยาณมิตรนิเทศ กิจกรรมพัฒนานี้จะต้องมีการสนับสนุน อำนวยความสะดวกจากผู้บริหาร แนวคิดนี้ปรากฏเป็นยุทธศาสตร์ คือการทำพร้อมกันทั้งโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารและครูทุกคนพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กัน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมปรับปรุงแก้ปัญหา ร่วมพัฒนา ตลอดจนร่วมรับผิดชอบและมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จ

2.2) การจัดการความรู้ เป็นแนวคิดของการพัฒนารูบนฐานของการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือแบบปฏิบัติที่ดีจากผู้ร่วมวิชาชีพ (community of practice) โดยผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนการเรียนรู้และกาประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้เพื่อพัฒนางานในหน้าที่อย่างกลมกลืนกับภารกิจงานประจำอย่างเป็นวัฏจักร โรงเรียนจึงควรจัดให้ครูซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมสร้างความเข้าใจหรือพัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ โดยจัดให้มีสถานที่และบรรยากาศที่ดี (สบาย ๆ ผ่อนคลาย) มีความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มคน จะทำให้คนเหล่านั้นมาเจอกันพูดคุย ปรีक्षा วิเคราะห์ปัญหา แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างสบายใจ แนวคิดนี้ปรากฏในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำไปปฏิบัติซึ่งเป็นกลยุทธ์ของรูปแบบ รวมทั้งขั้นตอนและกิจกรรมของรูปแบบที่เน้นการดำเนินงานตามวงจร PDCA

2.3) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวคิดในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด แก้ปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชน

และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ แนวคิดนี้ปรากฏในการกำหนดประเด็นในการพัฒนาครู เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยการบูรณาการ ICT ในการจัดการเรียนรู้

2.4) การบูรณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การใช้ ICT จะช่วยส่งเสริม สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เป็นสื่อที่เชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างไม่จำกัด แนวคิดนี้ปรากฏในวัตถุประสงค์ของรูปแบบคือเพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการบูรณาการ ใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกระดับชั้น

2.5) การวิจัยปฏิบัติการ เป็นแนวคิดที่เน้นกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินงานมาใช้ในการพัฒนาครูและผู้บริหาร โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นวางแผนการพัฒนา ขั้นดำเนินการพัฒนา ขั้นการติดตามและตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงการดำเนินงานบนฐานของบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ทำให้เกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3) ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน “การแลกเปลี่ยนความรู้คู่ การปฏิบัติ: บูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้” มีขั้นตอนและกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้

3.1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน บริบทและความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียน เป็นการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเพื่อกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาซึ่งให้ความสำคัญกับการเสนอความต้องการและเจตคติในการพัฒนาตนเองของครูและผู้บริหารโรงเรียน

3.2) การพัฒนาครูและผู้บริหารตามจุดเน้น เป็นขั้นตอนของการพัฒนาครูและผู้บริหาร โดยจัดทำแผนการพัฒนาตามหลักการและแนวคิดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3) การประเมินความพร้อมในการนำความรู้และทักษะความสามารถที่ได้จากการพัฒนาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ถ้าครูคนใดคนหนึ่งหรือครูทั้งหมดยังไม่พร้อมที่จะนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ก็ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมตามสภาพปัญหา

3.4) การนำความรู้สู่การปฏิบัติ เมื่อครูมีความพร้อมที่จะนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้ ก็เข้าสู่กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนในสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ ซึ่งมีขั้นตอนย่อยในการดำเนินการได้แก่

(1) ร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ICT ของโรงเรียน

(2) ครูวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อบูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบ

(3) จัดทำกำหนดการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ตามและแผนการวัดประเมินผลแบบที่ร่วมกันกำหนด

- (4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้
- (5) วัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้และประเมินความพึงพอใจของนักเรียน
- (6) สรุปผลกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรม/ จัดทำรายงานการวิจัย

ปฏิบัติการในชั้นเรียน

(7) โรงเรียนจัดกิจกรรมสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

(8) การเผยแพร่ โรงเรียนจัดเวทีให้ครูได้เผยแพร่ผลการดำเนินงานในรูปแบบของการจัดนิทรรศการ หรือการร่วมเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในระดับโรงเรียนหรือระดับอื่นๆ

(9) การขยายผล เมื่อรายงานนวัตกรรมของครูมีคุณภาพตามเกณฑ์ก็จัดกิจกรรมให้ครูได้เผยแพร่ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การนำเสนองานในที่ประชุม ฯลฯ ในขั้นนี้อาจจะมีการเสริมแรงและให้ขวัญกำลังใจในลักษณะการมอบรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณให้กับครูด้วย

4) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารแบบแลกเปลี่ยนความรู้ครูการปฏิบัติ: บูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสมเษกร กำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

4.1) ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทเป็นผู้จัดปัจจัยเกื้อหนุน ติดตามและให้หลังเสริมแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน มีบทบาทที่ดังนี้

(1) ประสานงานกับนักวิชาการ วิทยากร และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

(2) ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจแนวคิด /หลักการในการพัฒนาครูและผู้บริหารตามจุดเน้นการพัฒนาของโครงการ

(3) เป็นผู้นำในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเพื่อให้ครูมีความตระหนักและเจตคติที่ดีต่อการพัฒนา ตลอดจนเป็นผู้นำการวิเคราะห์เพื่อได้มาซึ่งปัญหาที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนา การกำหนดแผนการพัฒนา และการดำเนินการพัฒนาตามแผน

(4) การอำนวยความสะดวกและการจัดปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆ ให้ครูได้รับการพัฒนา และการนำความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานในโรงเรียน

(5) พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจตามจุดเน้นการพัฒนาเพื่อให้คำแนะนำเป็นวิทยากรหรือสอนงานให้แก่ครูในโรงเรียนได้

(6) สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามผล และวิเคราะห์ความสำเร็จ/สภาพปัญหา และพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการ

(7) การให้การนิเทศ ช่วยเหลือ เสริมแรง เป็นกำลังใจครูให้เกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนางาน

(8) การจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานและประชาสัมพันธ์โครงการ

(9) การสร้างโอกาสและเวทีการขยายผลให้กับครูและนักเรียน

4.2) ครู ครูเป็นผู้มีส่วนร่วม เป็นผู้รับการพัฒนาคตามจุดเน้นการพัฒนา และนำความรู้ทักษะที่ได้จากการพัฒนาไปใช้ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

(1) ร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดของโครงการ เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนา การกำหนดแผนการพัฒนา และการดำเนินการพัฒนาตามแผน

(2) เข้ารับการพัฒนาคตามจุดเน้น

(3) นำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการพัฒนาไปพัฒนางานตามขั้นตอน PDCA

(4) ประเมินตนเองและคุณภาพงานเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนา

(5) สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามผลและวิเคราะห์ความสำเร็จ/สภาพปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการ

(6) จัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานและการขยายผลโครงการ

4.3) นักเรียน นักเรียนมีบทบาทเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการรับผลจากการพัฒนา เป็นผลลัพธ์จากการดำเนินงานตามโครงการ มีบทบาทดังนี้

(1) วางแผนการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อน

(2) ศึกษา ปฏิบัติและรวบรวมข้อมูลจากการเรียนรู้

(3) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล

(4) จัดทำชิ้นงาน ผลงานจากการเรียนรู้ตามภาระงาน

(5) นำเสนอผลการเรียนรู้

(6) ปรับปรุงวิธีการศึกษา และผลงานการเรียนรู้

(7) ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และเพื่อน

4.4) ผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีบทบาทเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแลอบรมและให้ความรู้แก่นักเรียน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนจัดปัจจัยเกื้อหนุนแก่โรงเรียน มีบทบาทดังนี้

(1) มีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจแนวคิดของโครงการ การเสนอแนะจุดเน้นในการพัฒนา และการติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ

(2) การดูแล อบรมนักเรียนตามข้อมูลพื้นฐานที่บ้านและข้อมูลจากทางโรงเรียน

(3) การร่วมกิจกรรมและให้ข้อมูลย้อนกลับกับทางโรงเรียน

(4) การร่วมเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และสะท้อนผลการดำเนินงานกับทางโรงเรียน

(5) การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ทางโรงเรียน

4.5) กรรมการสถานศึกษาและชุมชน กรรมการสถานศึกษามทบบาทเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในสร้างความเข้าใจแนวคิด มีส่วนร่วมในการอบรมและให้ความรู้แก่นักเรียน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนจัดปัจจัยเกื้อหนุนแก่โรงเรียน มีบทบาทดังนี้

(1) มีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจแนวคิดของโครงการ การเสนอแนะจุดเน้นในการพัฒนา และการติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ

(2) การให้การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเป็นแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ทางโรงเรียน

(3) การร่วมกิจกรรมและให้ข้อมูลย้อนกลับกับทางโรงเรียน

(4) การร่วมเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และสะท้อนผลการดำเนินงานกับทางโรงเรียน

(5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชน มีบทบาทเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนวิทยากรในการพัฒนา และทรัพยากรในการดำเนินงาน มีบทบาทดังนี้

(6) ให้การสนับสนุนสถานที่ สื่อ และวิทยากรในการพัฒนาครู และการจัดกิจกรรมนักเรียน

(7) การมีส่วนร่วมในระดมทรัพยากรเพื่อการจัดกิจกรรมและพัฒนาโรงเรียนตามโอกาส

4.6) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และสถาบันอุดมศึกษาอื่น มีบทบาทเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนในด้านแนวคิด วิทยากรในการพัฒนา และทรัพยากรในการดำเนินงาน มีหน้าที่ดังนี้

(1) การสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในการดำเนินงานแก่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชน

(2) สนับสนุนงบประมาณ สถานที่ สื่อ อุปกรณ์ และวิทยากรในการพัฒนาครู และผู้เกี่ยวข้องตลอดจนการจัดกิจกรรมนักเรียน

(3) การมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการพัฒนาของโรงเรียน

3.4.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบของโรงเรียนวัดสโสมสร

ด้านความสอดคล้องของรูปแบบ

ผลการตรวจสอบรูปแบบด้านความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของรูปแบบ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของรูปแบบ

ข้อ	ประเด็นตรวจสอบ	ดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
1	ความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอก		
1.1	นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอน	0.80	มีความสอดคล้อง
1.2	สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก	0.60	มีความสอดคล้อง
1.3	ความต้องการของครู/ผู้บริหาร/ชุมชน	1.00	มีความสอดคล้อง
1.4	ทฤษฎี การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	1.00	มีความสอดคล้อง
1.5	แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.80	มีความสอดคล้อง
2	ความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายใน		
2.1	วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายใน การพัฒนา รูปแบบ	0.80	มีความสอดคล้อง
2.2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ	1.00	มีความสอดคล้อง
2.3	ยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ รูปแบบ	0.80	มีความสอดคล้อง
2.4	ขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	0.80	มีความสอดคล้อง
2.5	แนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอน ของรูปแบบ	0.80	มีความสอดคล้อง

จากตารางที่ 4.12 พบว่ารูปแบบการพัฒนา มีความสอดคล้องกับปัจจัยภายนอกและความสอดคล้องภายใน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 โดยความสอดคล้องด้านความต้องการของครู/ผู้บริหาร/ชุมชน และทฤษฎี การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ด้านนโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอน และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 และ 0.60 ตามลำดับ ส่วนความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายใน ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และความสอดคล้องในประเด็นอื่นๆ มีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 0.80

ด้านคุณภาพของรูปแบบ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในด้านความชัดเจนในแต่ละองค์ประกอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความคิดริเริ่ม และความยืดหยุ่น ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 คะแนนเฉลี่ยคุณภาพของรูปแบบจำแนกเป็นรายด้านตามประเด็นตรวจสอบ

	ประเด็นตรวจสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1	ความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ			
	1.1 ที่มาของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	1.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.40	0.80	มาก
	1.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.60	0.80	มากที่สุด
	1.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.60	0.49	มากที่สุด
	รวม	4.56	0.61	มากที่สุด
2	ความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบ			
	2.1 ที่มาของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	2.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.40	0.80	มาก
	2.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.60	0.80	มากที่สุด
	2.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.40	0.49	มาก
	รวม	4.52	0.61	มากที่สุด
3	ความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับ กลุ่มเป้าหมาย	4.40	0.80	มาก
4	ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้	4.20	0.75	มาก
5	ความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของ รูปแบบ	4.00	0.89	มาก
6	ความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้	4.40	0.80	มาก
	ภาพรวม	4.46	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า คุณภาพของรูปแบบโดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รูปแบบมีความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = .61) และความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .61) ส่วนด้านความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบและความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้ มีคุณภาพในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00-4.40$, S.D. = .75-.89)

นอกจากนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารของโรงเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นความคิดเห็นและสังเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

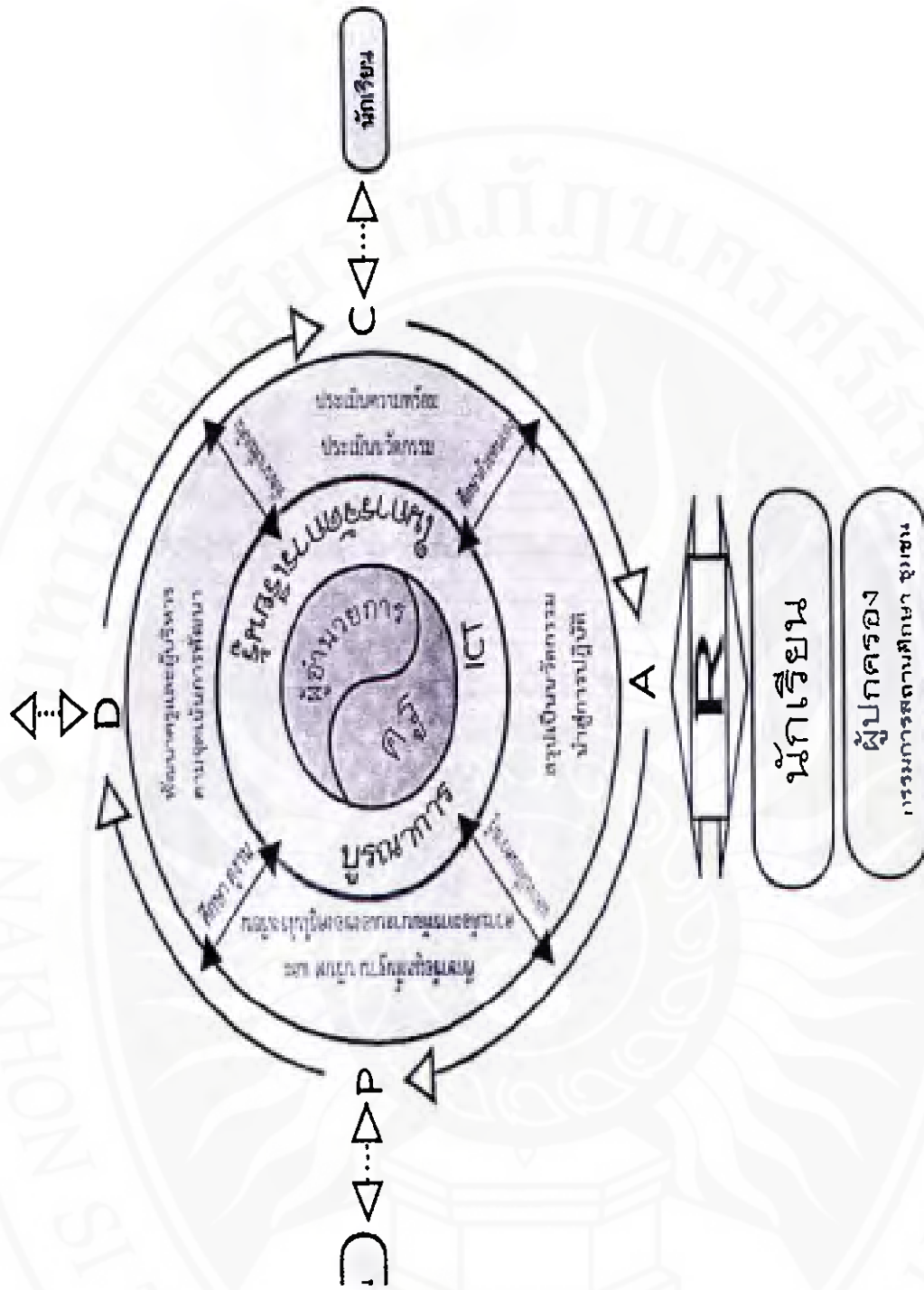
(1) โรงเรียนมีการศึกษาข้อมูลรอบด้านตรงประเด็นกับสภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาซึ่งเป็นปัจจัยส่งผลต่อการกำหนดรูปแบบการพัฒนาที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องไว้อย่างเป็นรูปธรรมนำสู่การปฏิบัติได้จริง สร้างโอกาสให้ทุกคนได้พัฒนาตามศักยภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

(2) การกำหนดรูปแบบมีความละเอียด แต่กิจกรรมไม่ได้สนองรูปแบบที่แท้จริง เป็นกิจกรรมทั่วไป จึงควรกำหนดขั้นตอนกิจกรรมให้สอดคล้องกับรูปแบบ (ICT)

(3) ควรมีการบริหารจัดการในการใช้ระบบสารสนเทศและระบบเครือข่ายภายในโรงเรียน เพื่อเป็นการรองรับรูปแบบการพัฒนาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถทำให้ทรัพยากรสารสนเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาครูและผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(4) รูปแบบต้องให้กระชับแต่สามารถยืดหยุ่นได้ ไม่ควรมีกระบวนการหรือขั้นตอนมากเกินไปซึ่งทำให้ไม่น่าสนใจและนำไปใช้แล้วเกิดความยุ่งยากหรือซับซ้อน

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบแลกเปลี่ยนความรู้ คู่การปฏิบัติ: บูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนวัดสโมสร์ นำเสนอได้ดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน “แลกเปลี่ยนความรู้คู่การปฏิบัติ: บูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้” ของโรงเรียนวัดสโมสร

3) ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย “ใจประสานใจ” เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งชั้นหมาก มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1) ชั้นมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยโรงเรียนแต่งตั้งภาคีเครือข่ายเป็นคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันวิเคราะห์ผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านทุ่งชั้นหมากที่ผ่านมาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา (SAR) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการทดสอบระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา สภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษา สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู และสภาพปัญหาของนักเรียนในขณะที่อยู่กับผู้ปกครอง เพื่อระบุปัญหาสาเหตุของปัญหา และร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2) ชั้นมีส่วนร่วมวางแผนแก้ปัญหา รายละเอียดการดำเนินงานมีดังนี้

(1) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำกลยุทธ์การพัฒนาครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้นที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์ในชั้นที่ 1

(2) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาผู้เรียน

(3) จัดทำกลยุทธ์การพัฒนาครู ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีดังกล่าว มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำกลยุทธ์ภาคีเครือข่าย “ใจประสานใจ” จำนวน 7 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างแรงจูงใจ กลยุทธ์ที่ 2 ให้โอกาสพัฒนา กลยุทธ์ที่ 3 หาทำเป็นทีม กลยุทธ์ที่ 4 ยอมรับปัญหา กลยุทธ์ที่ 5 พกพาขวัญกำลังใจ กลยุทธ์ที่ 6 จัดให้มีบรรยากาศ กลยุทธ์ที่ 7 ประกาศต่อสาธารณชน

3.3) ชั้นการมีส่วนร่วมดำเนินงานตามแผน เป็นชั้นมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบกลยุทธ์ภาคีเครือข่าย “ใจประสานใจ” เพื่อพัฒนาครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้น โดยใช้กลยุทธ์ดังนี้

(1) กลยุทธ์ที่ 1 สร้างแรงจูงใจ เป็นการสร้างแรงจูงใจและความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามจุดเน้นให้แก่ นักเรียน คณะครู ผู้บริหารและผู้ส่วนเกี่ยวข้อง โดยการจัดประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้เห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนา จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ศึกษานิเทศก์ คณะอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาในเขตบริการ คณะครูจากโรงเรียนอื่นที่มีความรู้ความสามารถด้านดังกล่าว และดำเนินการประเมินความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาตามจุดเน้นก่อนการพัฒนา

(2) กลยุทธ์ที่ 2 ให้โอกาสพัฒนา เป็นการดำเนินการพัฒนาคณะครู บริหาร และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดตาม บทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เช่น ผู้บริหารและคณะครูเข้ารับการอบรมโดยการรวมกลุ่มกับโรงเรียนใน เครือข่ายและมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติจริง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำโครงการ เป็นต้น ในส่วนของ พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชนสามารถจัดเป็นลักษณะการ เข้าค่ายส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านการดูแลบุตรหลานในด้านการพัฒนากระบวนการคิดจากวิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญในด้านดังกล่าว 2) การศึกษาดูงานด้านการพัฒนาทักษะการคิดจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆเช่น จากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านดังกล่าว 3) ศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆเช่นจาก อินเทอร์เน็ต จากโทรทัศน์ครู เป็นต้น และ 4) ดำเนินการประเมินความรู้ความเข้าใจด้านทักษะการคิดหลังการ พัฒนาของผู้มีส่วนร่วมในภาคีเครือข่าย

(3) กลยุทธ์ที่ 3 พาทำเป็นทีม ชั้นนี้เป็นการดำเนินการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละ ฝ่ายนำความรู้ความเข้าใจด้านทักษะการคิดไปดำเนินการพัฒนานักเรียนตามบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละ ฝ่าย เช่น 1) ผู้บริหารให้การส่งเสริมสนับสนุน จัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์แก่คณะครู ส่งเสริมขวัญ กำลังใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2) คณะครูดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด ให้แก่นักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) ฝ่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการ ผู้นำชุมชนกลุ่มต่างๆร่วมกัน พัฒนานักเรียนด้านทักษะการคิดในขณะที่อยู่ที่บ้านตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายด้วยวิธีการที่หลากหลาย เป็นต้น

(4) กลยุทธ์ที่ 4 ยอมรับปัญหา ชั้นนี้ผู้บริหาร คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันประเมินสภาพปัญหาและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนาทักษะการคิด ร่วมกันอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

(5) กลยุทธ์ที่ 5 ทบทวนวิสัยทัศน์ ชั้นนี้เป็นการยกย่องชมเชยผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ เช่น การประชุมคณะครูประจำเดือน การประชุม ชาวบ้าน การมอบเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น

(6) กลยุทธ์ที่ 6 จัดให้มีบรรยากาศทำงาน เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม บรรยากาศการดำเนินงาน เช่น จัดให้มีห้องสำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และการประชุมหรือปฏิบัติงานด้าน ทักษะการคิดสำหรับผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าและการดำเนินงาน เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต มุมเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับ ใช้เป็นแหล่งสืบค้น หรือจัดป้ายข่าวหรือความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมด้านทักษะการคิดให้แก่นักเรียน

(7) กลยุทธ์ที่ 7 ประกาศต่อสาธารณชน เป็นการส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานต่อสาธารณชนในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งภายในโรงเรียน ในชุมชน โดยใช้สื่อที่ หลากหลาย การสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น เช่น ร่วมจัดนิทรรศการผลงาน นำเสนอ ผลงานที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น การจัดทำวารสาร หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้แก่

สาธารณชนทราบเป็นระยะ รวมทั้งการมอบเกียรติบัตรหรือรางวัลเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

3.4) ขั้นการมีส่วนร่วมประเมินผลระหว่างดำเนินงานตามแผน (ปรับปรุงรูปแบบ) ขั้นนี้เป็น การประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน การนิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตรโดยคณะทำงานของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการประเมินระหว่างการดำเนินงาน มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงเพื่อพัฒนารูปแบบต่อไป

3.5) ขั้นการมีส่วนร่วมประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามแผน เป็นการประเมินผล หลังการดำเนินงานนิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตร ในขั้นนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันประเมินผลหลัง การดำเนินงานเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคหลังการดำเนินงานและร่วมกันหาแนว ทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในครั้งต่อไป

3.6) ขั้นการมีส่วนร่วมสรุปเผยแพร่ผลการดำเนินงาน เป็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน และเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้สนใจอื่น ๆ ในขั้นนี้ควรจัดให้ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมนำเสนอผลการดำเนินงานของและฝ่ายโดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ถอด บทเรียนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน

3.7) ขั้นการดำเนินงานในวงรอบการพัฒนาต่อไป ขั้นนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันนำปัญหา อุปสรรค จุดเด่น จุดด้อยในการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อนำไปพัฒนาในการดำเนินงานในวงรอบต่อไป

4) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

4.1) ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการวางแผน กำหนดนโยบายนิเทศติดตาม การ ส่งเสริม อำนวยความสะดวก เป็นผู้ประสานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย การส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการ ดำเนินงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียน

4.2) คณะครู มีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

4.3) นักเรียน มีบทบาทในการให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรม อื่นๆที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันจัดเพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน

4.4) ผู้ปกครองนักเรียน มีบทบาทในการให้ความร่วมมือกับคณะครูและโรงเรียนในทุกด้าน การมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียนขณะที่นักเรียนอยู่ที่บ้าน

4.5) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทในการให้ความร่วมมือ สนับสนุนด้าน ทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน และการมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะการคิด ให้แก่นักเรียน

4.6) ผู้นำชุมชนกลุ่มต่าง ๆ มีบทบาทในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียน การเป็นผู้นำ แนวความคิดเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนด้านการพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน

4.7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 มีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดให้แก่คณะครู ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การนิเทศแบบกัลยาณมิตร และประสานการดำเนินงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.8) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีบทบาทในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบกรอบแนวคิดและรูปแบบการพัฒนา คณะครู ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียนและการนิเทศติดตามการดำเนินงานดังกล่าวร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การเผยแพร่ผลการดำเนินงาน เป็นต้น

3.5.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบของโรงเรียนบ้านทุ่งขันหมาก

ด้านความสอดคล้องของรูปแบบ

ผลการตรวจสอบรูปแบบด้านความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของรูปแบบ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของรูปแบบโรงเรียนบ้านทุ่งขันหมาก

ข้อ	ประเด็นตรวจสอบ	ดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
1	ความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอก		
1.1	นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอน	0.80	มีความสอดคล้อง
1.2	สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก	0.80	มีความสอดคล้อง
1.3	ความต้องการของครู/ผู้บริหาร/ชุมชน	0.60	มีความสอดคล้อง
1.4	ทฤษฎี การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	0.60	มีความสอดคล้อง
1.5	แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.60	มีความสอดคล้อง
2	ความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายใน		
2.1	วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบ	0.80	มีความสอดคล้อง
2.2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ	0.60	มีความสอดคล้อง
2.3	ยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	0.60	มีความสอดคล้อง
2.4	ขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	0.60	มีความสอดคล้อง
2.5	แนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของรูปแบบ	0.60	มีความสอดคล้อง

จากตารางที่ 4.14 พบว่ามีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายพัฒนาครู/การเรียนการสอน และสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 ส่วนความสอดคล้องด้านความต้องการของครู/ผู้บริหาร/ชุมชน ทฤษฎี การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 0.60 และมีความสอดคล้องของรูปแบบกับปัจจัยภายใน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบ มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 วัตถุประสงค์ของรูปแบบสอดคล้องกับที่มาของรูปแบบ ยุทธศาสตร์ของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และแนวการใช้รูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของรูปแบบ มีดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นเท่ากับ 0.60 ตามลำดับ

2) ด้านคุณภาพของรูปแบบ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในด้านความชัดเจน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความคิดริเริ่ม และความยืดหยุ่น ปรากฏผลดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 คะแนนเฉลี่ยคุณภาพของรูปแบบจำแนกเป็นรายด้านตามประเด็นตรวจสอบ
โรงเรียนบ้านทุ่งชั้นหมาก

	ประเด็นตรวจสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1	ความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ			
	1.1 ที่มาของรูปแบบ	4.40	0.49	มาก
	1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.60	0.80	มากที่สุด
	1.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	1.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.20	0.85	มาก
	รวม	4.56	0.53	มากที่สุด
2	ความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบ			
	2.1 ที่มาของรูปแบบ	4.60	0.49	มากที่สุด
	2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	5.00	0.40	มากที่สุด
	2.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ	4.60	0.00	มากที่สุด
	2.4 ขั้นตอน/ กิจกรรมของรูปแบบ	4.40	0.49	มาก
	2.5 แนวการนำรูปแบบไปใช้	4.60	0.49	มากที่สุด
	รวม	4.64	0.37	มากที่สุด

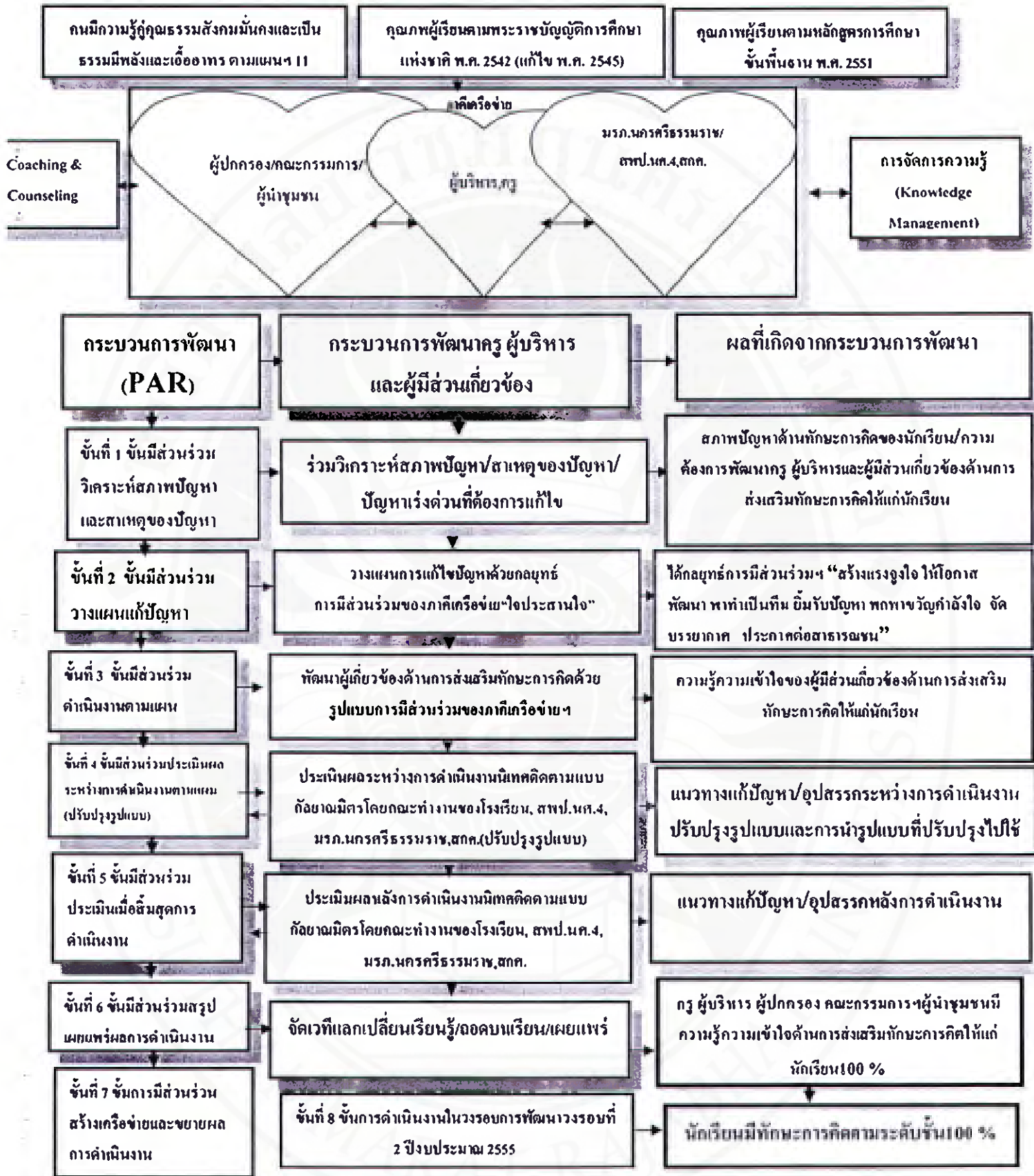
ตารางที่ 4.15 คะแนนเฉลี่ยคุณภาพของรูปแบบจำแนกเป็นรายด้านตามประเด็นตรวจสอบ
โรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก (ต่อ)

	ประเด็นตรวจสอบ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
3	ความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.40	0.49	มาก
4	ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้	4.40	0.49	มาก
5	ความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบ	4.40	0.49	มาก
6	ความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้	4.40	0.49	มาก
	ภาพรวม	4.47	0.48	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่าคุณภาพของรูปแบบโดยภาพรวมมีคุณภาพระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความชัดเจนของแต่ละองค์ประกอบ และความถูกต้องของแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสมของขั้นตอน/กิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์/ทันสมัยของรูปแบบและความยืดหยุ่นในการนำรูปแบบไปใช้ มีคุณภาพในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารของโรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรูปแบบ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นความคิดเห็นและสังเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

- 1) รูปแบบที่พัฒนาควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น และกระบวนการนำกลยุทธ์ไปสู่การพัฒนาความคิดของนักเรียนมากกว่ากระบวนการทั่ว ๆ ไป
 - 2) โรงเรียนควรสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบตามเอกสารที่กล่าวถึงตามกรอบแนวคิดในรูปแบบเพื่อให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้รูปแบบนี้
 - 3) ควรเพิ่มเติมโดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จจากการใช้รูปแบบ
 - 4) ควรระบุบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมที่ปฏิบัติได้จริง
 - 5) การมีส่วนร่วมดำเนินงานตามแผนโดยกำหนดรูปแบบ กลยุทธ์ และยุทธศาสตร์ควรให้สอดคล้อง ลดความซ้ำซ้อนของกลยุทธ์
 - 6) การนำรูปแบบไปใช้ควรกำหนดให้เป็นรูปธรรมและมีการติดตามและประเมินผล
- รูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย “ใจประสานใจ” เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน” ของโรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก นำเสนอได้ดังภาพที่ 4.5

ภาพ 4.5 รูปแบบการพัฒนาครู ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย "ใจประสานใจ" เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก

ตอนที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบ

การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินงานทั้งระดับโครงการและระดับโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

4.1 การทบทวนและปรับแผนการดำเนินงานของโรงเรียนและระดับโครงการ

4.1.1 แต่ละโรงเรียนได้ทบทวนและจัดทำแผนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีความชัดเจนมากขึ้น (รายละเอียดดังภาคผนวก)

4.1.2 ศึกษานิเทศก์ได้กำหนดแผนการดำเนินงานระยะที่ 2 โดยในวันที่ 8 พฤษภาคม 2555 ได้ประชุมผู้อำนวยการโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการและศึกษานิเทศก์เพื่อกำหนดกิจกรรมนิเทศติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกำหนดกิจกรรมประชุมทุกวันเสาร์ที่ 3 ของเดือน ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2 ครั้ง (เดือนกรกฎาคม และพฤศจิกายน) กำหนดลงพื้นที่นิเทศติดตามโรงเรียนเดือนละ 1 ครั้ง

4.2 การเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา

ในระยะที่ 2 มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 5 โรงเรียน เป็นโรงเรียนเดิมที่พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารแล้วเสร็จ 3 โรงเรียน โรงเรียนเดิมที่อยู่ระหว่างการจัดทำรายละเอียดและตรวจสอบรูปแบบ 1 โรงเรียน และโรงเรียนใหม่ที่พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบแล้วเสร็จในระยะที่ 2 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนเดิมอีก 1 โรงเรียนที่พัฒนารูปแบบแล้วเสร็จในระยะที่ 1 ไม่ได้ดำเนินการต่อในระยะที่ 2 การปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านน้ำขาว และโรงเรียนบ้านทุ่งชน โรงเรียนที่ปรับชื่อรูปแบบ จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านอินทนิล ปรับชื่อรูปแบบเป็น รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบอินทนิลรวมใจใช้โครงงานสานต่อการคิด เพื่อให้สะท้อนประเด็นที่ต้องการพัฒนาและเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนมากขึ้น โรงเรียนบ้านทุ่งชนหมาก ได้จัดทำองค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบแล้วเสร็จชื่อรูปแบบ การพัฒนาครู ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ใจประสานใจ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด และโรงเรียนวัดสโมสร เป็นโรงเรียนใหม่ที่เข้าร่วมโครงการในระยะที่ 2 ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบแลกเปลี่ยนความรู้สู่การปฏิบัติ: บูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้

4.3 การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบระดับโรงเรียน

ในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบของแต่ละโรงเรียน ทางโครงการได้ประชุมจัดทำเครื่องมือเก็บข้อมูลเส้นฐานก่อนการพัฒนา จัดทำตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการพัฒนาครูและผู้บริหาร นักเรียน และชุมชน โรงเรียนดำเนินการเก็บข้อมูลเส้นฐาน เข้าร่วมกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามรูปแบบในระดับโครงการ ดำเนินการพัฒนาครูและผู้บริหารตามรูปแบบและแผนปฏิบัติการของโรงเรียน จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานตาม

รูปแบบของแต่ละโรงเรียน เก็บข้อมูลหลังการทดลองใช้รูปแบบ เพื่อวิเคราะห์ สรุปผล และเขียนรายงานการทดลองใช้รูปแบบ

4.4 กิจกรรมการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับโครงการ

ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาตามรูปแบบของโรงเรียน กิจกรรมสนับสนุนในระดับโครงการมีดังนี้

4.4.1 การสนับสนุนเอกสาร สื่อที่เอื้อต่อการพัฒนาครูตามรูปแบบ ได้แก่ เอกสาร หนังสือ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ICT การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน การพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

4.4.2 การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ในประเด็นที่สอดคล้องกับการพัฒนาครูตามรูปแบบของโรงเรียน เช่น วิทยากรให้ความรู้และฝึกปฏิบัติด้านทักษะการคิด การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน การใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน

4.4.3 การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในระหว่างการทดลองใช้รูปแบบจำนวน 2 ครั้ง เพื่อทบทวนและปรับแผนการดำเนินงาน นำผลจากการแลกเปลี่ยนไปประยุกต์ใช้เพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามรูปแบบของแต่ละโรงเรียน

4.4.4 การนิเทศติดตามและเยี่ยมเยียนการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้กำลังใจ ช่วยแก้ปัญหา ให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามรูปแบบ

4.4.5 การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อและเขียนรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามรูปแบบของแต่ละโรงเรียน

การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีขั้นตอนและกิจกรรมระดับโครงการและระดับโรงเรียน สรุปได้ดังตาราง 4.16

ตารางที่ 4.16 ขั้นตอนและกิจกรรมการดำเนินงานในการนำรูปแบบไปทดลองใช้จำแนกตามระดับ
โครงการและระดับโรงเรียน

ขั้นตอน/กิจกรรมระดับโครงการ	ขั้นตอน/ กิจกรรมระดับโรงเรียน
<p>1. การเตรียมการ</p> <p>1.1 สร้างความเข้าใจกับโรงเรียนเกี่ยวกับรอบการดำเนินงานระยะที่ 2 ทบทวนรูปแบบและแผนการดำเนินงาน</p> <p>1.2 จัดทำตัวบ่งชี้ความสำเร็จและแบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อประเด็นพัฒนาของผู้ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>1. การเตรียมการ</p> <p>1.1 ทบทวนรูปแบบ และแผนการดำเนินงาน</p> <p>1.2 จัดทำตัวบ่งชี้ความสำเร็จและแบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อประเด็นพัฒนาของโรงเรียน</p>
<p>2. การดำเนินงาน</p> <p>2.1 สนับสนุนวิทยากร</p> <p>2.2 จัดกิจกรรมการพัฒนาครู</p> <p>2.3 ให้สนับสนุนสื่อ เอกสาร ตำรา</p> <p>2.4 จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>2.5 นิเทศติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน</p>	<p>2.การดำเนินงาน</p> <p>2.1 จัดกิจกรรมพัฒนาครูและผู้บริหารภายในโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ</p> <p>2.2 ครูนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>2.3 นิเทศติดตามทั้งการประชุม จัดกิจกรรมพัฒนาครูประจำสัปดาห์/เดือน การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ และการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้</p>
<p>3. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>3.1 รวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มครู ผู้บริหาร และนักเรียน</p> <p>3.2 รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาและการเข้าร่วมโครงการทั้งระดับโครงการและระดับโรงเรียน</p> <p>3.3 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แผนการจัดการเรียนรู้และชิ้นงานของผู้เรียน</p> <p>3.4 นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์เนื้อหา</p>	<p>3. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>3.1 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งก่อนและหลังการพัฒนา</p> <p>3.2 รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกต การพูดคุยกับครู นักเรียน ผู้เกี่ยวข้องระหว่างการพัฒนา/ การตรวจเอกสาร ชิ้นงานครู และผู้เรียน</p> <p>3.3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และ T-test</p>
<p>4. การสรุปและรายงานผล นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเขียนสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน</p>	<p>4. การสรุปและรายงานผล นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเขียนสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน</p>

จากตารางที่ 4.16 เห็นได้ว่า การดำเนินกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบในระดับโครงการและระดับโรงเรียนมีขั้นตอนที่เหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันในรายละเอียดการดำเนินงาน กิจกรรมที่จัดในระดับโครงการเป็นการจัดในภาพรวมให้แก่โรงเรียนทุกโรงเรียน ส่วนในระดับโรงเรียนเป็นการจัดกิจกรรมเฉพาะภายในโรงเรียนของแต่ละโรงเรียน

ตอนที่ 5 ผลการทดลองใช้รูปแบบ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ผลการดำเนินงานระดับโครงการ 2) ผลการดำเนินงานระดับโรงเรียน และ 3) ผลการประเมินความสำเร็จของรูปแบบ ดังนี้

5.1 ผลการดำเนินงานระดับโครงการ

นักวิจัยระดับโครงการได้สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการและกลุ่มที่พัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ของครู สำหรับกลุ่มโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการจัดกิจกรรมพัฒนา 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เน้นการพัฒนาทักษะการคิด ครั้งที่ 2 เน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีผลการประเมินกิจกรรมดังนี้

5.1.1 การพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการ วันที่ 9-10 มิถุนายน 2555 ณ ห้องมหาชัย'30 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผลการจัดกิจกรรมสรุปดังตารางที่ 4.17-4.18

ตารางที่ 4.17 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการ

	รายการ	จำนวน (n=35)	ร้อยละ
เพศ	หญิง	27	77.14
	ชาย	8	22.86
อายุ	21-30 ปี	1	2.86
	31-40 ปี	6	17.14
	41-50 ปี	5	14.28
	51 ปีขึ้นไป	23	65.71
การศึกษา	ปริญญาตรี	30	85.71
	สูงกว่าปริญญาตรี	5	14.29
ประสบการณ์การทำงาน	ต่ำกว่า 10 ปี	3	8.57
	10-20 ปี	10	28.57
	21-30 ปี	15	42.86
	มากกว่า 30 ปี	7	20.00
การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป	ไม่เข้าร่วม	2	2.8
	เข้าร่วม	33	94.29

จากตาราง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 51-60 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์การสอน 21-30 ปี และส่วนใหญ่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไปอีก

ตารางที่ 4.18 ความพึงพอใจต่อกิจกรรมอบรมเสริมศักยภาพการพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการ

ที่	รายการ	ความคิดเห็น	S.D.	ความหมาย
1	ความเหมาะสมของหลักสูตรการอบรม			
	1.1 เนื้อหาของหลักสูตรการอบรมมีประโยชน์	4.29	0.46	มาก
	1.2 รูปแบบการอบรมสอดคล้องกับความต้องการ/สนใจ	4.20	0.53	มาก
	1.3 จำนวน/ชั่วโมงในการอบรม	3.83	0.72	มาก
	1.4 หลักสูตรสอดคล้องกับรูปแบบฯ	4.06	0.60	มาก
	1.5 สิ่งที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.11	0.64	มาก
	รวม	3.99	0.59	มาก
2	ความรู้ความสามารถของวิทยากร			
	2.1 วิทยากรมีความรู้และประสบการณ์ในเนื้อหาที่นำเสนอ	4.46	0.50	มาก
	2.2 วิธีการและเทคนิคการถ่ายทอดของวิทยากรมีประสิทธิภาพ	4.34	0.59	มาก
	2.3 การตอบคำถามของวิทยากรมีความชัดเจน	4.34	0.49	มาก
	2.4 การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วม/ซักถาม	4.20	0.54	มาก
	2.5 การจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมและหลากหลาย	4.11	0.54	มาก
	รวม	4.00	0.53	มาก
3	ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดอบรม			
	3.1 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการอบรม	3.71	0.68	มาก
	3.2 ระยะเวลาในการอบรม	3.66	0.77	มาก
	3.3 เอกสารและสื่อที่ใช้ในการอบรม	4.14	0.63	มาก
	3.4 สถานที่ในการจัดอบรม	4.34	0.60	มาก
	รวม	3.99	0.67	มาก
4	ภาพรวมในการจัดอบรม			
	4.1 ความรู้ความเข้าใจ ก่อนการอบรม	3.09	0.85	ปานกลาง
	4.2 ความรู้ความเข้าใจ หลังการอบรม	4.09	0.57	มาก
	4.3 ความพึงพอใจโดยภาพรวมของการจัดอบรม	4.23	0.50	มาก
	รวม	4.07	0.64	มาก

จากตารางผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรู้ความสามารถของวิทยากร ความเหมาะสมของหลักสูตรการอบรม และด้านกระบวนการจัดอบรม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อยตามลำดับ

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา พบว่า ผู้เข้าอบรมมีข้อเสนอแนะต่อการจัดอบรม ดังนี้

1. ควรใช้วิธีการอบรมในลักษณะนี้สม่ำเสมอเพื่อให้ครูมีความกระตือรือร้นและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรจัดการอบรมหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดในลักษณะนี้ให้กับครูทุกคนตามโอกาสที่เหมาะสม

2. ควรนำชิ้นงาน/โครงการที่สำเร็จมานำเสนอเป็นตัวอย่างด้วย

3. เป็นการจัดอบรมที่ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ดี ทำให้เข้าใจทักษะการคิดมากกว่าเดิม

4. ไม่ควรจัดการอบรมวันเสาร์คู่วันอาทิตย์ ควรเว้นหนึ่งวันเพื่อให้ครูได้ทำงานบ้านหรือทำภาระส่วนตัว

5. ไม่ควรจัดอบรมในวันหยุดสุดสัปดาห์ ควรจัดอบรมในช่วงปิดภาคเรียน

5.1.2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ วันที่ 15-16 กันยายน 2555 ณ โรงแรมขอนแก่น ใกล้เดินบิข อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งกลุ่มโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการ และกลุ่มที่พัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ของครู มีผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ สรุปได้ดังตารางที่ 4.19-4.20

ตารางที่ 4.19 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ

	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	25	69.44
	ชาย	11	30.56
อายุ	21-30 ปี	5	13.89
	31-40 ปี	3	8.33
	41-50 ปี	2	5.56
	51 ปีขึ้นไป	26	72.22
การศึกษา	ปริญญาตรี	32	88.89
	สูงกว่าปริญญาตรี	4	11.11
สถานที่ปฏิบัติงาน	โรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก	6	16.67
	โรงเรียนบ้านน้ำขาว	4	11.11
	โรงเรียนบ้านทุ่งชน	13	36.11
	โรงเรียนบ้านอินทนิล	6	16.67
	โรงเรียนวัดสโมสร	7	19.44

ตารางที่ 4.19 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ (ต่อ)

	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน	ต่ำกว่า 1 ปี	7	19.44
	1-5 ปี	2	5.56
	6-10 ปี	3	8.33
	11-20 ปี	8	22.22
	21 ขึ้นไป	16	44.44
การเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ	ไม่เคย	2	5.56
	บางครั้ง	5	13.89
	เกือบทุกครั้ง	16	44.44
	ทุกครั้ง	13	36.11
การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป	ไม่เข้าร่วม	1	2.78
	ไม่แน่ใจ	1	2.78
	เข้าร่วม	34	94.44

จากตารางผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.94 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 72.22 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 88.89 ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนบ้านทุ่งชน ร้อยละ 36.11 มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 44.44 เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการทุกครั้ง ร้อยละ 36.11 และจะเข้าร่วมการประชุมครั้งต่อไป ร้อยละ 94.44

ตารางที่ 4.20 ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		ความหมาย
	x	SD	
1 ความเหมาะสมของประชุม			
1.1 เนื้อหาสาระของการประชุมสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่โรงเรียนพัฒนาขั้น	4.53	.51	มากที่สุด
1.2 รูปแบบการประชุมสอดคล้องกับความต้องการ/สนใจ	4.50	.56	มาก
1.3 จำนวน/ชั่วโมงในการประชุมเหมาะสม	4.17	.51	มาก
1.4 เอกสารและสื่อที่ใช้ในการประชุม	3.86	.64	มาก
1.5 สถานที่ในการจัดประชุม	4.56	.56	มากที่สุด
รวม	4.32	.38	มาก
2 ความรู้ความสามารถของวิทยากร (เฉพาะการอบรม)			
2.1 วิทยากรมีความรู้และประสบการณ์ในเนื้อหา/ประเด็นที่นำเสนอ	4.78	.42	มากที่สุด
2.2 วิธีการและเทคนิคการถ่ายทอดของวิทยากรมีประสิทธิภาพ	4.64	.49	มากที่สุด
2.3 การตอบคำถามของวิทยากรมีความชัดเจน	4.56	.50	มากที่สุด
2.4 การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วม/ซักถาม	4.42	.60	มาก
2.5 การจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมและหลากหลาย	4.36	.64	มาก
รวม	4.55	.45	มากที่สุด
3 สิ่งที่ได้เรียนรู้			
3.1 ความรู้ความเข้าใจ ก่อน การอบรม/ประชุม	3.42	.77	ปานกลาง
3.2 ความรู้ความเข้าใจ หลัง การอบรม/ประชุม	4.14	.42	มาก
3.3 สิ่งที่ได้จากการอบรม/ประชุมสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้จริง/การดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาฯ	4.25	.56	มาก
3.4 มีความตระหนักในการพัฒนาตนเองตามรูปแบบฯ	4.14	.49	มาก
3.5 รูปแบบการพัฒนาที่โรงเรียนพัฒนาขั้นเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้จริง	4.25	.55	มาก

จากตาราง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านระดับความเหมาะสมของการประชุมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32) ด้านความรู้ความสามารถของวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55) ด้านสิ่งที่ได้เรียนรู้ ก่อนการประชุมมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42) หลังการประชุมมีความรู้ความเข้าใจระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา พบว่า ผู้เข้าอบรมมีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อการจัดอบรม ดังนี้

1. หัวข้อที่ต้องการเสริมศักยภาพในการจัดประชุมในครั้งต่อไป ได้แก่ การเขียนรายงานการใช้นวัตกรรม การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การจัดทำโครงการตามกลุ่มสาระ และการใช้ ICT ในการจัดการเรียนการสอน

2. การนำความรู้จากการประชุมไปใช้ ได้แก่ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน และการพัฒนานรูปแบบการสอนในชั้นเรียน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีดังนี้ ควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ควรสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมากกว่านี้ และควรใช้วัน เวลา ราชการในการจัดอบรม

5.2 ผลการดำเนินงานระดับโรงเรียน

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งกลุ่มโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการและกลุ่มที่พัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ได้จัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีผลการจัดกิจกรรมดังนี้

5.2.1 โรงเรียนที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการ ได้แก่ โรงเรียนบ้านทุ่งชน โรงเรียนบ้านอินทนิล โรงเรียนบ้านน้ำขาว และโรงเรียนบ้านทุ่งชันหมากได้รวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมพัฒนาครูภายในโรงเรียนโดยเชิญศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่มาเป็นวิทยากรพาทำในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยใช้สถานที่ของโรงเรียนบ้านอินทนิล ผลการจัดกิจกรรมพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการอบรมแบบพาทำ และมีความเข้าใจในการทำโครงการมากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนบ้านทุ่งชนได้จัดกิจกรรมศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างการพัฒนาทักษะการคิด (โรงเรียนบ้านชุมโง่ง)

5.2.2 โรงเรียนที่พัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ของครู ได้แก่ โรงเรียนวัดสโมส ได้จัดกิจกรรมพัฒนาครูในเรื่องที่ตรงกับความต้องการโดยใช้เวลาในวันหยุดราชการ (เสาร์-อาทิตย์) หลักสูตรที่ครูได้รับการพัฒนาโดยการอบรมโดยตรงได้แก่ อบรมหลักสูตรการใช้ ICT บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรการอบรมปฏิบัติการ ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครู จำนวน 9 คน ใช้เวลาในการอบรม 3 วัน รวม 20 ชั่วโมง (วันที่ 19-21 พฤษภาคม 2555) ณ ห้องคอมพิวเตอร์โรงเรียนวัดสโมส โดยใช้วิทยากรจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เนื้อหาการอบรมประกอบด้วย ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ICT สื่อ-วัสดุ ICT ที่ใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ICT ในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา การเก็บข้อมูลวัดประเมินผลตามสภาพจริง การสร้างสื่อการเรียนรู้ ใบความรู้ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Word, Excel, PowerPoint, Internet) การสร้างเกณฑ์ประเมินผลชิ้นงานนักเรียน การใช้ระบบ Social Network ในการสื่อสารและเผยแพร่ผลงาน ผลการประเมินการจัดกิจกรรมสรุปดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ผลการประเมินความรู้ที่ครูได้รับจากการอบรมหลักสูตรบูรณาการ ICT

ข้อ	รายการ	ก่อนอบรม		ความหมาย	หลังอบรม		ความหมาย
		\bar{X}	S.D		\bar{X}	S.D	
1	ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้บูรณาการใช้ ICT	3.11	.78	ปานกลาง	4.00	.71	มาก
2	สื่อ-วัสดุ ICT ที่ใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้	3.22	.44	ปานกลาง	4.00	.50	มาก
3	การออกแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการใช้ ICT	3.00	.71	ปานกลาง	3.67	.50	มาก
4	การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	3.11	.33	ปานกลาง	4.11	.60	มาก
5	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	2.89	.33	ปานกลาง	4.00	.50	มาก
6	การกำหนดสื่อ-แหล่งเรียนรู้	2.89	.60	ปานกลาง	4.00	.71	มาก
7	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.11	.60	ปานกลาง	4.00	.50	มาก
8	การวัดประเมินผลตามสภาพจริง	3.11	.60	ปานกลาง	4.11	.60	มาก
9	การสร้างสื่อการเรียนรู้ ใบความรู้ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และ Internet	2.89	.60	ปานกลาง	4.00	.71	มาก
10	การใช้โปรแกรมประมวลคำ (Word)	3.11	.60	ปานกลาง	4.00	.71	มาก
11	การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ (Excel)	2.33	.50	น้อย	3.89	.78	มาก
12	การใช้โปรแกรมการนำเสนอ (PowerPoint)	2.44	.53	น้อย	3.67	.71	มาก
13	การใช้ E-mail ในการสื่อสาร	2.44	.88	น้อย	3.67	.71	มาก
14	การค้นหาข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร จาก Internet	3.00	.71	ปานกลาง	4.00	.71	มาก
15	การใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ และ Internet	2.67	.71	ปานกลาง	4.22	.67	มาก
16	การใช้กล้องดิจิทัล	3.00	.50	ปานกลาง	3.44	.73	มาก

ตารางที่ 4.21 ผลการประเมินความรู้ที่ครูได้รับจากการอบรมหลักสูตรบูรณาการ ICT (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ก่อนอบรม		ความหมาย	หลังอบรม		ความหมาย
		\bar{X}	S.D		\bar{X}	S.D	
17	การใช้โทรทัศน์ ,CD , DVD	3.00	.50	ปานกลาง	3.78	.67	มาก
18	การใช้สื่อ CAI, CD-ROM	2.44	.53	น้อย	3.89	.60	มาก
19	การใช้ระบบ Social Network ใน การสื่อสารและเผยแพร่ผลงาน	2.44	.53	น้อย	3.44	.53	มาก
20	การสร้างสร้งงานจากคอมพิวเตอร์ และ Internet	2.44	.53	น้อย	3.78	.44	มาก
	รวม	2.86	.29	ปานกลาง	3.88	.41	มาก

ค่าความแตกต่าง (t-test)

6.97**

จากตารางครูที่เข้าอบรมหลักสูตรบูรณาการ ICT มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่พัฒนาหลังการอบรมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมหลังการอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.3 ผลการประเมินความสำเร็จของรูปแบบ

ผู้วิจัยนำเสนอผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง/ชุมชนและกรรมการสถานศึกษา จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ด้านทักษะ/การปฏิบัติ 3) ด้านเจตคติ/ความพึงพอใจ และ 4) ด้านผลงานหรือชิ้นงาน มีรายละเอียด ดังนี้

5.3.1 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารโรงเรียน

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารโดยภาพรวมจากการนำรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนดังตารางที่ 4.22-4.23 และตามด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาเอกสารผลการดำเนินงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน

รายการ	โรงเรียนบ้าน ทุ่งขันหมาก	โรงเรียน บ้านทุ่งชน พิเศษ	โรงเรียนบ้าน อินทนิล พิเศษ	โรงเรียน บ้านน้ำขาว	โรงเรียน วัดสโมส
1.เพศ	ชาย	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
2.อายุ	40	52	39	39	44
3.วุฒิสูงสุด	ป.โท	ป.โท	ป.โท	ป.โท	ป.โท
4.วิทยฐานะ	ชำนาญการ	ชำนาญการ พิเศษ	ชำนาญการ พิเศษ	ชำนาญการ	ชำนาญการ พิเศษ
5.ระยะเวลาในการปฏิบัติ หน้าที่ครูผู้สอน	11	16	6	10	10
6.ระยะเวลาในการเป็น ผู้บริหารโรงเรียน	6	14	10	5	11
7.ระยะเวลาในการเป็น ผู้บริหารโรงเรียนนี้	2	4	3	2	1
8.เกียรติประวัติใน ตำแหน่งบริหาร	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นพื้นที่วิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 43 ปี จบการศึกษาสูงสุดวุฒิปริญญาโท มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ระยะเวลาปฏิบัติงานครูผู้สอน เฉลี่ย 9 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน เฉลี่ย 7 ปี เป็นผู้บริหารโรงเรียนปัจจุบัน เฉลี่ย 2.3 ปี ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนได้รับรางวัล/ มีเกียรติประวัติในตำแหน่งบริหาร

ตารางที่ 4.23 ผลการประเมินตนเองของผู้บริหารโรงเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกรายด้านและรายโรงเรียน

ด้าน	ระยะเวลา ประเมิน	บ้านทุ่งชน		บ้านอินทนิล		บ้านน้ำขาว		วัดโสมสร		บ้านทุ่งชันหมาก	
		X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย
ความรู้ความเข้าใจ	ก่อน	3.67,71	มาก	4.23	มาก	3.50	ปานกลาง	3.80	3.88	มาก	
	หลัง	4.89	มากที่สุด	4.89	มากที่สุด	4.50	มาก	n/a	4.88	มากที่สุด	
	ร้อยละของการ เปลี่ยนแปลง	33.33		15.00		28.00			25.00		
ทักษะ	ก่อน	3.63,50	มาก	3.89	มาก	2.81	ปานกลาง	3.56	4.00	มาก	
	หลัง	5.00	มากที่สุด	4.69	มากที่สุด	4.25	มาก	n/a	4.75	มากที่สุด	
	ร้อยละของการ เปลี่ยนแปลง	37.00		20.00		51.00			18.00		
เจตคติ	ก่อน	4.00,00	มาก	4.34	มาก	3.00	ปานกลาง	3.75	4.00	มาก	
	หลัง	5.00	มากที่สุด	4.75	มากที่สุด	4.50	มาก	n/a	4.00	มาก	
	ร้อยละของการ เปลี่ยนแปลง	25.00		9.00		50.00			25.00		
ผลที่เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน	ก่อน	4.29,49	มาก	4.26	มาก	2.71	ปานกลาง	2.43	4.00	มาก	
	หลัง	5.00	มากที่สุด	4.71	มากที่สุด	4.14	มาก	n/a	4.86	มากที่สุด	
	ร้อยละของการ เปลี่ยนแปลง	16.00		10.00		52.00			21.00		

ด้าน	บ้านทุ่งชน		บ้านอินหิน		บ้านน้ำขาว		วัดสโมสร		บ้านทุ่งชันหมาก	
	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย
ระยะเวลาประเมิน	ก่อน	3.92,45	มาก	4.14	มาก	ปานกลาง	3.89	มาก	3.90	มาก
	หลัง	4.98	มากที่สุด	4.78	มากที่สุด	มาก	n/a	มากที่สุด	4.70	มากที่สุด
	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	27.00		15.00		50.00			20.00	

จากตารางเปรียบเทียบการประเมินตนเองของผู้บริหารโรงเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกตามพื้นที่วิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนมีผลการประเมินตนเองในภาพรวม และรายด้านหลังการนำรูปแบบไปใช้เพิ่มขึ้น โดยมีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมของแต่ละโรงเรียนอยู่ระหว่าง 15.00 – 50.00

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาเอกสารผลการดำเนินงาน ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน “การพัฒนาทักษะการคิดด้วยโครงการ”

1.1) ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ดังนี้

1.1.1) มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นในเรื่องเป้าหมาย และแนวคิดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ในมาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 4

1.1.2) มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างความสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

1.1.3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของผู้เรียน สามารถใช้กระบวนการนิเทศติดตามอย่างกัลยาณมิตรและเป็นระบบมากขึ้น

1.2) ด้านทักษะ/การปฏิบัติ/พฤติกรรมการบริหาร พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ดังนี้

1.2.1) การจัดปัจจัยเกื้อหนุนครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

1.2.2) มีทักษะการนิเทศอย่างกัลยาณมิตรและเป็นระบบมากขึ้นในระดับมากที่สุด เช่น จัดเวลาให้ครูจับคู่เพื่อนคิดได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจูงใจครูให้อยากทำงาน

1.2.3) การสร้างความสัมพันธ์และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด โดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ร่วมกับผู้ปกครอง/ชุมชน และองค์กรภายนอกในการให้มีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน เช่น การเป็นวิทยากร การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ การดูแลการเรียนของลูกหลานที่บ้าน ติดตามนักเรียนที่ไม่มาเรียน การดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียน เช่น ยาเสพติดและนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับสายตา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน การสนับสนุนทุนการศึกษา และการบริหารการศึกษา

1.2.4) การประเมินโครงการและความสำเร็จของงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.5) การจัดการความรู้ ผู้บริหารสามารถจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีคุณภาพของบุคลากร

1.2.6) มีการพัฒนางานอื่นๆ ในหน้าที่ของตนเองให้เป็นระบบโดยใช้กระบวนการ PDCA คือ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุง/พัฒนา

1.3) ด้านความพึงพอใจ/คุณลักษณะ พบว่า ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการทดลองใช้รูปแบบ และมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงในระหว่างการทดลองใช้รูปแบบ ดังนี้

- 1.3.1) มีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาในระดับมากที่สุด
- 1.3.2) มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้และเทคนิคในการนิเทศติดตามการเสริมพลังในการพัฒนาตนเอง
- 1.3.3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูในทางที่ดีขึ้น
- 1.3.4) มีการพูดคุยเรื่องวิชาการ/การเรียนการสอนกับครูมากขึ้น
- 1.4) ผลผลิต/ผลงาน/ชิ้นงาน
- 1.4.1) ผู้บริหารมีรายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: การเรียนรู้จากประสบการณ์สู่การปฏิบัติ”
- 1.4.2) ผู้บริหารมีนวัตกรรมในการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครู เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ทำให้ครูสามารถนำความรู้จากการอบรม/พัฒนาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง
- 1.5) ด้านรางวัลความภาคภูมิใจและผลกระทบต่อโรงเรียน
- 1.5.1) ผู้บริหารได้รับรางวัลหนึ่งแสนครูดี ในปีการศึกษา 2555 จากคุรุสภา
- 1.5.2) ผู้บริหารได้รับรางวัลครูดีศรีจรรยาบรรณในปีการศึกษา 2554 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
- 1.5.3) ครูผู้สอนได้รับรางวัลเหรียญทอง กิจกรรมการสอนแบบโครงงานในกิจกรรมประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ด้วยวัสดุในท้องถิ่น จากโครงการ “กะลามหัตถกรรม”
- 1.5.4) การพัฒนาครูและผู้บริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทำให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในพัฒนาครูและผู้บริหารที่ส่งผลต่อเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- 2) ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน “การบูรณาการ ICT ในการจัดการเรียนรู้”
- 2.1) ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ/การปฏิบัติ และเจตคติ/ คุณลักษณะ พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะด้านการบริหารจัดการสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ โดยผู้บริหารพัฒนาครูด้วยวิธีเน้นการฝึกปฏิบัติ และลงสู่ห้องเรียนอย่างจริงจัง จัดกิจกรรมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย นิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตร และสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้กับครู
- 2.2) ด้านผลผลิตและชิ้นงาน พบว่า ผู้บริหารมีรายงานนวัตกรรมวิธีการปฏิบัติที่นำเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ “Best Practice : การแลกเปลี่ยน ความรู้สู่การปฏิบัติ : บูรณาการใช้ ICT ในการเรียนรู้” และจัดทำรายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน “การแลกเปลี่ยนความรู้สู่การปฏิบัติ : บูรณาการใช้ ICT ในการจัดการเรียนรู้” โรงเรียนวัดสไมสร

2.3) ด้านรางวัลความภาคภูมิใจและผลกระทบต่อโรงเรียน

2.3.1) ผู้บริหารผ่านการประเมินผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนขนาดกลาง ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 (นักเรียน 121-350 คน)

2.3.2) ครูผ่านการประเมินครูดีเด่นระดับระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 4 คน และได้รับประกาศเกียรติคุณครูดีเยี่ยมลำดับที่ 1 ของเขตพื้นที่ การศึกษาจำนวน 1 คน

2.3.3) โรงเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนเครือข่ายท่าศาลา 1 (จาก 27 โรงเรียน) เข้าร่วมจัดแสดงนิทรรศการผลงานครูนักเรียนจากการเรียนรู้บูรณาการ ICT ในงานมหกรรมวิชาการของ เขตพื้นที่การศึกษาประจำปีการศึกษา 2555 (วันที่ 11-12 กันยายน 2555)

5.3.2 ผลที่เกิดขึ้นกับครู

ผลที่เกิดขึ้นกับครูโดยภาพรวมจากการนำรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบ ใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการออกแบบสอบถาม ของครูดังตารางที่ 4.24-4.25 และตามด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การ สอนหน้ากลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาเอกสารผลการดำเนินงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 ผลการประเมินตนเองของครูก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกเป็นรายด้านและรายโรงเรียน

ด้าน	รายการประเมิน	บ้านทุ่งชน		บ้านอินทนิม		บ้านน้ำขา		วัดสมเตร		บ้านทุ่งขันหมาก	
		X,S.D	ความหมาย	X,S.D	ความหมาย	X,S.D	ความหมาย	X,S.D	ความหมาย	X,S.D	ความหมาย
ความรู้ความเข้าใจของครู	ก่อน	3.68,60	ปานกลาง	3.13,55	ปานกลาง	3.56,33	มาก	3.42,19	ปานกลาง	3.72,35	มาก
	หลัง	4.55,56	มากที่สุด	4.41,57	มาก	4.46,22	มาก	3.76,35	มาก	4.39,39	มาก
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	23.64		40.89		25.28		9.94		18.01	
ทักษะของครู	ก่อน	3.49,63	ปานกลาง	2.98,58	ปานกลาง	3.49,32	ปานกลาง	3.32,37	ปานกลาง	3.56,30	มาก
	หลัง	4.39,63	มาก	4.46,51	มาก	4.32,22	มาก	3.76,25	มาก	4.31,26	มาก
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	25.79		49.66		23.78		12.95		21.07	
เจตคติของครู	ก่อน	3.83,78	มาก	3.69,69	มาก	3.90,28	มาก	3.96,22	มาก	4.10,45	มาก
	หลัง	4.60,41	มากที่สุด	4.67,42	มากที่สุด	4.13,18	มาก	4.02,41	มาก	5.00,00	มากที่สุด
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	20.10		26.56		5.90		1.77		21.95	
การบริหารจัดการของผู้บริหาร	ก่อน	3.97,61	มาก	3.72,82	มาก	3.89,19	มาก	4.01,23	มาก	3.88,25	มาก
	หลัง	4.78,44	มากที่สุด	4.66,45	มากที่สุด	4.41,14	มาก	4.43,46	มาก	4.70,36	มากที่สุด
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	20.40		25.27		13.37		10.22		21.13	

ด้าน	ระยะเวลาประเมิน	บ้านทุ่งชน		บ้านอินทนิล		บ้านน้ำขาว		วัดสโมสร		บ้านทุ่งชันหมาก	
		X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย
ผลที่เกิดขึ้นกับครู	ก่อน	3.64,72	มาก	3.43,62	ปานกลาง	3.83,39	มาก	3.54,24	มาก	3.71,59	มาก
	หลัง	4.53,61	มากที่สุด	4.35,48	มาก	4.56,13	มากที่สุด	3.92,37	มาก	4.85,19	มากที่สุด
	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	24.45		26.82		19.06		10.73		30.73	
คุณลักษณะที่ เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน	ก่อน	3.81,86	มาก	2.90,60	ปานกลาง	3.55,23	มาก	3.13,34	ปานกลาง	3.67,17	มาก
	หลัง	4.56,55	มากที่สุด	4.63,53	มากที่สุด	4.33,19	มาก	3.73,33	มาก	4.62,29	มากที่สุด
	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	19.69		59.66		21.97		19.17		25.89	
ภาพรวม	ก่อน	3.74,70	มาก	3.31,64	ปานกลาง	3.61,34	มาก	3.56,14	มาก	3.68,36	มาก
	หลัง	4.57,53	มากที่สุด	4.53,49	มากที่สุด	4.37,22	มาก	3.93,27	มาก	4.49,37	มากที่สุด
	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	22.19		36.86		21.05		10.39		22.01	

จากตารางเปรียบเทียบการประเมินตนเองของครูก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกตามพื้นที่วิจัย พบว่า ผลการประเมินตนเองของครูโดยภาพรวมและรายด้านหลังการนำรูปแบบไปใช้เพิ่มขึ้น โดยมีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมของทุกโรงเรียนอยู่ระหว่าง 10.39-36.86

ตารางที่ 4.25 ผลการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของครูที่เข้าร่วมโครงการ

สมรรถนะทางวิชาชีพครู	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	3.73	0.59	มาก
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณา ICT	3.33	0.96	ปานกลาง
3. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.07	0.26	มาก
4. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	3.60	0.63	มาก
5. การวิจัยในชั้นเรียน	3.47	0.64	ปานกลาง
6. การบริหารจัดการชั้นเรียน/ดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	3.73	0.59	มาก
7. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหาร	3.26	0.80	ปานกลาง
8. การพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน	3.33	0.53	ปานกลาง
ภาพรวม	3.57	.65	มาก

จากตาราง พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กทำให้ครูได้พัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามประเด็นจุดเน้นการพัฒนาตามรูปแบบและกรอบแนวคิดการวิจัยของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครูมีสมรรถนะทางวิชาชีพครูในระดับมากในด้านที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและผู้เรียน ส่วนสมรรถนะที่เกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาเอกสารผลการดำเนินงาน ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1) ด้านความรู้ความเข้าใจ

1.1) ความรู้ความเข้าใจของครูในภาพรวมหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงขึ้น โดยเฉพาะในด้านจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์เนื้อหาและการเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่จะสอนแบบโครงงาน การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข

1.2) ครูมีความรู้ความเข้าใจโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ตั้งแต่การเริ่มวิเคราะห์สภาพปัญหา/ความต้องการพัฒนา ขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนถึงการสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ เช่น แบบสอบถาม และเชิงคุณภาพ เช่น การสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร/หลักฐาน พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนรายงานการวิจัย

1.3) ครูเข้าใจบทบาทและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มองเห็นความสำเร็จ/ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

2) ด้านทักษะและการปฏิบัติ

2.1) ทักษะของครูในภาพรวมหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงขึ้น มีทักษะในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2) ครูมีทักษะการวิเคราะห์หลักสูตร สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะคิด พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การบูรณาการ ICT ในการจัดการเรียนรู้ มีทักษะในการให้ผู้เรียนระบุประเด็นที่สนใจจะทำโครงงานหรือศึกษาค้นคว้า การให้ผู้เรียนวางแผนทำโครงงาน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้

2.3) ครูสามารถใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดโดยนักเรียนได้ฝึกคิดจากกิจกรรมการทำโครงงาน สามารถวัดและประเมินผลทักษะการคิดที่สอดแทรกในการเรียนการสอนได้

3) ด้านเจตคติ และคุณลักษณะ

3.1) เจตคติของครูในภาพรวมสูงกว่าก่อนทดลองใช้รูปแบบ ครูมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยและพัฒนา เจตคติต่อการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสูงขึ้น ส่วนเจตคติต่อวิชาชีพครูสูงขึ้นแต่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

3.2) ครูอุทิศเวลา/เอาใจใส่ในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น มีความพึงพอใจที่ได้พัฒนาตนเองตามความต้องการ/สนใจ ให้ความสำคัญกับการเตรียมการจัดการเรียนรู้มากขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน และการบูรณาการ ICT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.3) ครูสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ มีการร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร

3.4) ครูมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยและการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความสนุกในการอบรม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับวิทยากร ดีใจที่ได้ร่วมวางแผนและปฏิบัติในการแก้ปัญหา/พัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงานและเห็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

4) ด้านผลผลิต/ผลงาน/ชิ้นงาน

4.1) ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ ICT และสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ เช่น ใบงาน แบบฝึก

4.2) ครูได้จัดทำรายงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน บทความสะท้อนการเรียนรู้จากการเข้าร่วมโครงการ

4.3) ครูมีเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อร่วมมือและช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.3.3 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยภาพรวมจากการนำรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนดังตารางที่ 4.26-4.27 และตามด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาชิ้นงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 ผลการประเมินตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกเป็นรายด้านและรายโรงเรียน

ด้าน	ระยะเวลาประเมิน	บ้านทุ่งชน		บ้านอินทนิล		บ้านน้ำขาว		วัดสโมสร		บ้านทุ่งชันหมาก	
		X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย
การจัดการเรียนรู้ของครู	ก่อน	4.05,1.00	มาก	4.22,46	มาก	4.19,,34	มาก	2.89, .40	ปานกลาง	3.99,20	มาก
	หลัง	4.65,.61	มากที่สุด	4.87,.22	มากที่สุด	4.54,,26	มากที่สุด	3.41, .40	ปานกลาง	4.69,.15	มากที่สุด
	t	12.29*		8.44**		9.77**		5.90**		21.12**	
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	14.81		15.40		8.35		17.99		17.54	
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ก่อน	4.13,.85	มาก	3.95,42	มาก	4.18,22	มาก	3.22, 46	ปานกลาง	4.00, 20	มาก
	หลัง	4.74,.52	มากที่สุด	4.72,47	มากที่สุด	4.38,17	มาก	3.58, 61	มาก	4.69,23	มากที่สุด
	t	11.97**		12.22**		5.14**		6.08**		17.72**	
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	14.77		19.49		4.78		11.18		17.25	
ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน	ก่อน	4.03,1.12	มาก	3.78,41	มาก	4.10,20	มาก	2.84, 84	ปานกลาง	3.82,17	มาก
	หลัง	4.67,.62	มากที่สุด	4.75,40	มากที่สุด	4.36,.15	มาก	3.41, .49	ปานกลาง	4.59,16	มากที่สุด
	t	12.60**		11.28**		5.16**		2.64**		12.73**	
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	15.88		25.66		6.34		20.07		20.16	
ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน	ก่อน	3.93,.84	มาก	3.96,26	มาก	3.86,24	มาก	3.05, .50	ปานกลาง	3.92,17	มาก
	หลัง	4.62,.59	มากที่สุด	4.76,40	มากที่สุด	4.25,20	มาก	3.49, .54	ปานกลาง	4.81,.10	มากที่สุด
	t	13.85**		11.11**		3.8**		5.27**		13.10**	
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	17.56		20.20		10.10		14.43		22.70	

ตารางที่ 4.26 ผลการประเมินตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกเป็นรายด้านและรายโรงเรียน (ต่อ)

ด้าน	ระยะเวลาประเมิน	บ้านทุ่งชน		บ้านอินทนิล		บ้านน้ำขาว		วัดโสมสร		บ้านทุ่งชันหมาก	
		X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย
ภาพรวม	ก่อน	4.04,95	มาก	3.98,43	มาก	4.13,30	มาก	3.00,43	ปานกลาง	3.94,20	มาก
	หลัง	4.67,59	มากที่สุด	4.78,37	มากที่สุด	4.44,24	มาก	3.47,47	ปานกลาง	4.68,17	มากที่สุด
	t	12.39**		9.88**		11.90**		5.58**		28.93**	
	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	15.59		20.10		7.51		15.67		18.78	

จากตารางเปรียบเทียบการประเมินตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกตามพื้นที่วิจัย พบว่า ผลการประเมินตนเองของนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านหลังการนำรูปแบบไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการนำรูปแบบไปใช้สูงขึ้น มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมของทุกโรงเรียนอยู่ระหว่าง 7.51-20.10

ตารางที่ 4.27 ร้อยละของนักเรียนที่มีทักษะการคิดตามจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับชั้นไป (คะแนนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปจากคะแนนเต็ม 4.00)

ระดับการศึกษา	ระยะการประเมิน	โรงเรียน			
		บ้านทุ่งชน	บ้านอินทนิล	บ้านน้ำขาว	บ้านทุ่งชันหมาก
ประถมศึกษา (ป.1-6)	ปีการศึกษา 2553	54.64	69.61	10	-
	ปีการศึกษา 2554	-	91.94	81.66	72.23
	ปีการศึกษา 2555	85.61	92.22	84.98	76.71
มัธยมศึกษา (ม.1-3)	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	-	0.30	4.07	6.20
	ปีการศึกษา 2554	-			
	ปีการศึกษา 2555	63.91			

จากตาราง โรงเรียนที่นำรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาไปทดลองใช้ (เน้นการพัฒนาทักษะการคิด) จำนวน 4 โรงเรียน มีผลการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน โดยภาพรวมในระดับชั้น ป.1-6 ในปีการศึกษา 2555 สูงขึ้นกว่าปีการศึกษา 2553 และ 2554 โดยมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงอยู่ระหว่าง 0.30-6.20 ในปีการศึกษา 2555 มีจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนตามเกณฑ์โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.85 สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนทักษะการคิดตามเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 63.91

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาชิ้นงาน ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1) ด้านผลสัมฤทธิ์และทักษะการคิด

1.1) นักเรียนมีทักษะการคิดตามจุดเน้นของโรงเรียน มีทักษะการคิดพื้นฐาน และทักษะการคิดขั้นสูงที่สอดคล้องกับระดับชั้น

1.2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการใช้ ICT และแผนการจัดการเรียนรู้โครงงานบูรณาการใช้ ICT ผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดตามหลักสูตร

2) ด้านทักษะและการปฏิบัติ

2.1) นักเรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันสูงขึ้น รู้จักวางแผนการเรียนและการทำงาน มีทักษะการค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะทักษะในการสื่อสาร สามารถระบุประเด็นที่สนใจจะศึกษาโดยใช้ ICT เรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีทักษะในการเรียนรู้และการทำงาน

2.2) นักเรียนสามารถใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน GCompris และชุดกิจกรรมพัฒนาศิลปะ Tux Paint ในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เช่น เส้นแบบต่าง ๆ ภาพจินตนาการ การหาผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ สามารถใช้ Internet ในการค้นคว้า จัดทำรายงาน และสร้างสรรค์ชิ้นงานในรูปแบบต่าง ๆ

2.3) มีพัฒนาการด้านภาษา เช่น มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การพูด การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต การสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพ่อแม่ผู้ปกครอง มีความสามารถในการเขียนรายงานโครงงาน

2.4) มีทักษะในการเรียนรู้และการทำงาน ทักษะการทำงาน เช่น การประดิษฐ์ของใช้ จากวัสดุเหลือใช้ การทำความสะอาดเสื้อผ้าและภาชนะที่ใช้ในการรับประทานอาหารของตนเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การออม ลดรายจ่ายโดยการปลูกผักสวนครัว

3) ด้านพฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.1) นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนและการทำงานนักเรียน กล้าแสดงออกกับพ่อแม่และบุคคลคนทั่วไป รู้จักทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักวางแผนการเรียนและการทำงาน มีจิตสาธารณะ

3.2) นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนเพราะมีอิสระในการทำงานและภาคภูมิใจในผลงานโดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ จะตื่นเต้นในการเรียน ช่างสังเกต ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ชักถามมากขึ้น สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้นและสนใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

4) ด้านผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของนักเรียน

4.1) ชิ้นงานสร้างสรรค์ที่ได้จากคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน GCompris และชุดกิจกรรมพัฒนาศิลปะ Tux Paint เช่น ตัวเลขอารบิกแทนจำนวนหนังสือเล่มเล็ก ภาพและจำนวน 1 -10 แผนภูมิมาตราตัวสะกด ภาพวาด สมุดภาพ แผ่นพับ รายงาน เป็นต้น

4.2) โครงการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทุกระดับชั้น เช่น โครงการศึกษาชนิดและสมบัติของวัสดุ โครงการจัดทำพจนานุกรมคำที่มีตัวการ์ตูน โครงการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของเครื่องดนตรีพื้นเมือง โครงการศึกษาองค์ประกอบของนาฏศิลป์ เป็นต้น

4.3) นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดในกิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการกลุ่มเครือข่ายท่าศาลา 1 จากผลงานการทำโครงการกะลามหัทศจรยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4.4) รางวัลรองชนะเลิศจากการเข้าร่วมประกวดกิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการกลุ่มเครือข่ายท่าศาลา 1 จากการทำโครงการแก้วมังกรปั่นสูตรดีท็อกซ์

5.3.4 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง/ชุมชน และกรรมการสถานศึกษา

การนำรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาไปทดลองใช้ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และการรับรู้ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังตารางที่ 4.28-4.31 ตามด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกต การสัมภาษณ์ สทนทนากลุ่ม และศึกษาชิ้นงานจากผู้ที่เกี่ยวข้องตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง

รายการ	โรงเรียนบ้าน ทุ่งชันหมาก		โรงเรียน บ้านทุ่งชน		โรงเรียน บ้านอินทนิล		โรงเรียน บ้านน้ำขาว		โรงเรียน วัดสโมสร	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
เพศ										
ชาย	2	8.70	14	25.00	18	40.91	1	6.30	6	20.00
หญิง	21	91.30	42	75.00	26	59.09	15	93.70	24	80.00
ระดับการศึกษา										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	30	87.00	42	93.30	42	95.45	14	87.50	28	93.30
ปริญญาตรี	3	13.00	14	6.70	2	4.55	2	12.50	2	6.70
อายุ										
ต่ำกว่า 30 ปี	2	8.70	8	14.29	1	6.30	-	-	4	13.30
30-40 ปี	13	56.50	19	33.93	6	37.50	21	47.73	19	63.30
41-50 ปี	6	26.10	25	44.64	7	43.80	23	52.27	7	23.30
มากกว่า 50 ปี	2	8.70	4	7.14	2	12.50	-	-	-	-

จากตาราง พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 5 โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ยกเว้นโรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก และโรงเรียนวัดสโมสร มีอายุระหว่าง 30-40 ปี

ตารางที่ 4.29 ผลการประเมินตนเองของผู้ปกครองก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกเป็นรายด้านและรายโรงเรียน

ด้าน	บ้านทุ่งชน		บ้านอินทนิล		บ้านน้ำขาว		วัดสโมสร		บ้านทุ่งชันหมาก		
	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	
การมีส่วนร่วมใน	ก่อน	4.01, .85	มาก	4.07, .74	มาก	3.63, .54	มาก	2.49, .53	น้อย	4.09, .42	มาก
	หลัง	4.68, .56	มากที่สุด	4.63, .54	มากที่สุด	4.33, .30	มาก	3.37, .40	ปานกลาง	4.70, .23	มากที่สุด
การจัดการเรียนรู้	ร้อยละของการ	18.60		13.00		19.00		35.00		14.00	
	เปลี่ยนแปลง										
การรับรู้ผลที่เกิด	ก่อน	3.68, .86	มาก	3.88, .59	มาก	3.79, .51	มาก	2.92, .54	ปานกลาง	3.71, .61	มาก
	หลัง	4.48, .63	มาก	4.86, .45	มากที่สุด	4.27, .33	มาก	3.47, .32	ปานกลาง	4.52, .26	มากที่สุด
กับนักเรียน	ร้อยละของการ	21.88		25.00		12.00		18.00		21.00	
	เปลี่ยนแปลง										
ภาพรวม	ก่อน	3.85, .86	มาก	3.98, .67	มาก	3.71, .49	มาก	2.71, .44	ปานกลาง	3.90, .44	มาก
	หลัง	4.58, .60	มากที่สุด	4.75, .50	มากที่สุด	4.30, .22	มาก	3.42, .26	ปานกลาง	4.61, .17	มากที่สุด
ภาพรวม	ร้อยละของการ	18.00		19.00		15.00		26.00		18.00	
	เปลี่ยนแปลง										

จากตารางเปรียบเทียบการประเมินตนเองของผู้ปกครองก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกตามพื้นที่วิจัย พบว่าผู้ปกครองของทุกโรงเรียนมีผลการประเมินตนเองในภาพรวมและรายด้านหลังการนำรูปแบบไปใช้เพิ่มขึ้น โดยมีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมทุกโรงเรียนอยู่ระหว่าง 15.00 - 26.00

ตารางที่ 4.30 ข้อมูลพื้นฐานของกรรมการสถานศึกษา

รายการ	โรงเรียนบ้าน ทุ่งชันหมาก		โรงเรียน บ้านทุ่งชน		โรงเรียน บ้านอินทนิล		โรงเรียน บ้านน้ำขาว		โรงเรียน วัดสโมสร	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
เพศ										
ชาย	7	100	5	55.56	7	40.91	4	80.00	5	71.40
หญิง	0	0.00	4	44.44	2	59.09	1	20.00	2	28.60
ระดับการศึกษา										
ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	71.40	4	93.30	7	77.78	4	80.00	6	85.70
ปริญญาตรี	2	28.60	3	6.70	1	11.11	-	-	1	14.30
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-	2	0.00	1	11.11	1	20.00		
อายุ										
ต่ำกว่า 30 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30-40 ปี	-	-	4	44.44	1	11.11	3	60.00	3	42.90
41-50 ปี	6	85.70	1	11.11	4	44.44	-	-	3	42.90
มากกว่า 50 ปี	1	14.30	4	44.44	4	44.44	2	40.00	1	14.20

จากตาราง พบว่า กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีอายุระหว่าง 30-40 ปี ยกเว้นโรงเรียนบ้านทุ่งชันหมาก มีอายุระหว่าง 41-50 ปี

ตารางที่ 4.31 ผลการประเมินตนเองของกรมการศึกษาก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยภาพรวมจำแนกเป็นรายโรงเรียน

ด้าน	ระยะเวลาประเมิน	บ้านทุ่งชน		บ้านอินทนิล		บ้านน้ำขาว		วัดสโมสร		บ้านทุ่งชันหมาก						
		X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย	X,S,D	ความหมาย					
ภาพรวม	ก่อน	3.73	58	มาก	3.60	58	มาก	3.49	61	ปานกลาง	2.00	00	น้อย	4.00	6	มาก
	หลัง	4.90	21	มากที่สุด	4.54	46	มากที่สุด	4.49	22	มาก	3.14	37	ปานกลาง	4.84	99	มากที่สุด
	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	31.00			26.00		28.00		57.00		21.00					

จากตารางเปรียบเทียบการประเมินตนเองของกรมการศึกษาก่อนและหลังการใช้รูปแบบจำแนกตามพื้นที่วิจัย พบว่า ผลการประเมินตนเองของกรมการศึกษาก่อนและหลังการใช้รูปแบบด้านหลังนำรูปแบบไปใช้เพิ่มขึ้น โดยมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมของทุกโรงเรียนอยู่ระหว่าง 21.00 -57.00

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาชิ้นงานจากผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1) ด้านความรู้ความเข้าใจ

1.1) ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาครูและผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และผลการดำเนินงานในด้านการมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากขึ้น

1.2) ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนให้ความร่วมมือ สนับสนุนในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างดี มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิรูปทั้งระบบ มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน การเรียนรู้โดยใช้ ICT

2) ด้านการมีส่วนร่วม

2.1) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมวิเคราะห์และเสนอแนะจุดเน้นในการพัฒนานักเรียน แก่ทางโรงเรียนมากขึ้น ให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์

2.2) กรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนสูงขึ้น และตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ/ หรือการพัฒนาของโรงเรียน

2.3) การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของลูกหลาน ให้ข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นแหล่งเรียนรู้/วิทยากร สนับสนุน อุปกรณ์การเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของลูกหลาน มีส่วนร่วมในการดูแลความประพฤติของลูกหลานสูงมากขึ้น

3) ด้านการเรียนรู้และสร้างเครือข่าย

3.1) การเรียนรู้ภายในชุมชน มีเครือข่ายผู้ปกครอง/ชุมชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยตนเอง มีเครือข่ายการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากขึ้น

3.2) การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานทำให้โรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด สถาบันอุดมศึกษา ภาคีเครือข่าย ได้ทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือ และมีการบูรณาการทรัพยากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่มากขึ้น

5.3.5 ผลการประเมินการนำรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้โดยภาพรวม

การนำรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในด้านการวางแผนการนำรูปแบบไปใช้ การดำเนินงาน ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้โดยภาพรวมโดยใช้แบบประเมินตนเองของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอได้ดังตารางที่ 4.32-4.33

ตารางที่ 4.32 ข้อมูลพื้นฐานของครูและผู้บริหาร

โรงเรียน	จำนวน (n=44)	ร้อยละ
บ้านทุ่งชน	14	31.82
บ้านน้ำขาว	7	15.91
บ้านอินทนิล	9	20.45
วัดสโมสร	7	15.91
บ้านทุ่งชันหมาก	7	15.91

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินการนำรูปแบบไปใช้โดยภาพรวมประกอบด้วยโรงเรียนที่เป็นพื้นที่วิจัย จำนวน 4 โรงเรียน โดยโรงเรียนบ้านทุ่งชนมีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.00 ส่วนโรงเรียนอื่น ๆ มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ทั้งสามโรงเรียน

ตารางที่ 4.33 ผลการประเมินการนำรูปแบบไปใช้โดยภาพรวม

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1.การวางแผนการนำรูปแบบไปใช้	3.97	.54	มาก
2. การดำเนินงาน	3.90	.48	มาก
3. การพัฒนาครู			
3.1 การฝึกอบรม	3.95	.44	มาก
3.2 การเรียนรู้ภายในโรงเรียน	3.92	.44	มาก
3.3 การเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	3.96	.41	มาก
4. ปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้			
4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	4.70	.47	มากที่สุด
4.2 ครู	4.26	.41	มาก
4.3 กรรมการสถานศึกษา	4.15	.47	มาก
4.4 อาจารย์มหาวิทยาลัย	4.20	.55	มาก
4.5 เขตพื้นที่/ศึกษานิเทศก์	3.82	.69	มาก
4.6 บริบทการทำงานในโรงเรียน	4.09	.48	มาก
4.7 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	3.98	.60	มาก
ภาพรวม	4.08	.52	มาก

จากตารางพบว่า ผลการประเมินการนำรูปแบบไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านครู อาจารย์มหาวิทยาลัย กรรมการสถานศึกษา บริบทการทำงานในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา/ศึกษานิเทศก์ ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการวางแผนการนำรูปแบบไปใช้การดำเนินงาน และการพัฒนาครูอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยภาพรวม ดังนี้

1. เป็นโครงการที่ดี ยกระดับมาตรฐานการทำงาน ช่วยพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กได้ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์แต่ต้องใช้เวลามากกว่านี้
2. รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริงตามกระบวนการ/ขั้นตอนของรูปแบบ ทั้งนี้ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ ทางโครงการควรมีการประสานงานกับโรงเรียนให้มากขึ้น และควรพัฒนาทักษะการเขียนรายงานการวิจัยให้กับครูและผู้บริหารของโรงเรียนควบคู่กันไป

6. การถอดบทเรียนการทดลองใช้รูปแบบ

6.1 ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน

6.1.1 ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารทั้งในด้านประเด็นและกระบวนการพัฒนา ทำให้สามารถกำกับติดตามและบริหารจัดการการพัฒนาให้เป็นไปตามแผน เป็นผู้นำและให้คำแนะนำแก่ครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามจุดเน้นของโรงเรียน

6.1.2 ความตระหนัก ความพยายาม ความตั้งใจของครูในการนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาตนเองไปใช้ในการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน รวมทั้งเจตคติของครูต่อการเข้าร่วมโครงการ การปรับแนวคิดและวิธีการทำงาน

6.1.3 บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยในการเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการและการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนตามประเด็นพัฒนา หากสามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องช่วยให้ครูและผู้บริหารมีความมั่นใจกล้าที่จะปรับเปลี่ยนแนวคิดและแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน และเป็นการกระตุ้นให้ครูเร่งพัฒนาตนเองและพัฒนางานอีกด้วย

6.1.4 ความพยายามในการดำเนินการตามรูปแบบและแผนการทดลองใช้รูปแบบของโรงเรียนและโครงการ เช่น การสร้างความเข้าใจ การทบทวนรูปแบบและแผนการทดลองใช้รูปแบบ การจัดกิจกรรมพัฒนาครูตามความต้องการอย่างต่อเนื่อง การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะช่วยให้ครูแต่ละโรงเรียนมีโอกาสนำเสนอผลงานของตนเอง เรียนรู้จากครูโรงเรียนอื่นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในงานของตนเอง และเป็นกำลังใจให้ครูมุ่งมั่นกล้าที่จะปรับเปลี่ยนมากขึ้น

6.1.5 มีปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์งานการพัฒนาครูและผู้บริหารตามรูปแบบ เช่น การจัดงานวิชาการระดับเขตพื้นที่ และระดับภูมิภาค มีนโยบายเขตพื้นที่การศึกษาที่สนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน

6.2 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน

6.2.1 ผู้บริหารและครูบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจหรือไม่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงการวิจัยทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานและเกิดผลอย่างที่ต้องการได้

6.2.2 ในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียน อาจต้องใช้เวลา นอกชั้นเรียนจึงจะทำได้ครบกระบวนการ ทำให้ไม่สามารถติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

6.2.3 ครูบางส่วนมองว่าการพัฒนาตนเองและการเรียนการสอนตามรูปแบบเป็นการเพิ่มภาระ เพราะนอกจากมีงานสอนแล้วยังมีงานอื่นๆ ในโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบ และมีงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ

6.2.4 การพัฒนาครูตามรูปแบบที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นช่วยลดปัญหาครูทิ้งห้องเรียนได้บางส่วน เนื่องจากครูต้องไปอบรม/ประชุม/สัมมนาข้างนอกหลายครั้งตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด เช่น เขตพื้นที่การศึกษาและ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในช่วงปลายปีงบประมาณ

6.2.5 การจัดสรรเวลาและการประสานงานของนักวิจัยในโครงการและโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน เนื่องจากภาระงานประจำและความรับผิดชอบในพันธกิจแตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

6.3.1 จัดระบบและกลไกในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นการเฉพาะ สามารถจัดการเรียนการสอน บริหารจัดการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(1) กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านที่มา ความต้องการของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ศักยภาพของโรงเรียน ความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้รอบคอบก่อนกำหนดนโยบายรักษา หรือยุบเลิกโรงเรียน เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนในพื้นที่

(2) กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาครูและบุคลากรในการศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3) กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือทางการวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน พัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและการวัดการประเมินผลที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก

(4) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยให้ความสำคัญกับเจตคติ ความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก และภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นลำดับต้นๆ เพื่อสร้างเสริมแรงจูงใจ ความตระหนัก และความมุ่งมั่นในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพในสภาพโรงเรียนที่มีข้อจำกัด

(5) สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรจัดทำแผนพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหา ทักษะการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อ ICT การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และภาระงานอื่นๆที่ต้องรับผิดชอบ เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการหาความรู้มากกว่าเนื้อหาสาระและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ควรนำนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารการศึกษา การพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานและรายการโทรทัศน์ครูมาใช้ร่วมกับการพัฒนาครูและผู้บริหารในรูปแบบอื่นๆ

(6) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่งเสริมสนับสนุนให้มีการตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็กในระดับจังหวัดและระดับเขตพื้นที่การศึกษาโดยเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู โดยรวมกลุ่มเป็นชมรมวิชาชีพ/สมาคมครูเฉพาะทางทั้งในระดับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดและประเทศ

(7) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยใช้เครือข่ายการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา

(8) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาร่วมกันสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายกับหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน/เอกชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาและครูใช้ประโยชน์ร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

(9) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและสถานศึกษาสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูในด้านการผลิตและการใช้สื่อในวัตกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรม ในการจัดการเรียนการสอนให้หลากหลาย รวมทั้งจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่ผลงานด้านสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนดีเด่น

(10) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่อย่างจริงจังเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนา

ศึกษานิเทศก์ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถนิเทศช่วยเหลือติดตามการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(11) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและสถานศึกษาสร้างกลไกส่งเสริมสนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน

6.3.2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

(1) กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเร่งรัด กำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินการตามแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูระยะสั้นในเรื่องเกี่ยวกับการขอคืนอัตราการเกษียณ การจัดสรรบุคลากรสายสนับสนุนการสอน การปรับเกณฑ์การกำหนดอัตราครูใหม่ รวมทั้งให้มีแนวทางในการขยายเวลาอายุราชการของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

(2) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส ยุติธรรม และคำนึงถึงผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

(3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปรับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความเสมอภาคและเป็นธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

(4) หน่วยงานพัฒนาและหน่วยงานใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมดำเนินการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านการพัฒนาเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

6.3.3 จัดระบบเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู และบุคลากรทางสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

(1) กระทรวงศึกษาธิการปรับระบบการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นคนเก่ง คนดี มีจิตวิญญาณ รักและผูกพันต่อวิชาชีพทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กมีขวัญกำลังใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

(2) กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่สอดคล้องกับภาระงานตามบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก และเน้นการประเมินเชิงประจักษ์ และผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ